

VANTAAN KAUPUNGIN TIETOTILINPÄÄTÖS

2023

Vantaa
Vanda

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	3
TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2023	6
TOIMIALOJEN JA PALVELUALUEIDEN RAPORTIT.....	23
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	23
Kaupunkiympäristön toimiala	27
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala	30
Talous ja strategia.....	30
Elinvoimapalvelut	34
Työllisyyden ja kotoutumisen palvelut	37
Kuntademokratia	43
Sisäinen tarkastus.....	48
Viestintä	48
Henkilöstö- ja konsernipalvelut.....	51
Tietohallinto.....	56
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala.....	57
TIETOTILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET	60
Liite 1: vuoden 2023 tietotilinpäätöksen rakenne	60
Liite 2: Vantaan kaupungin henkilötietojen tietoturvaloukkaukset 2023: tilastoja	64

JOHDANTO

Tietotilinpäätös antaa kokonaiskuvan ja arvion henkilötietojen käsittelyn tilasta, kehityksestä, uhista ja kehittämistoimenpiteistä Vantaan kaupungissa. Vuoden 2023 tietotilinpäätös on Vantaan kaupungin kuudes tietotilinpäätös. Ensimmäinen tietotilinpäätös tehtiin vuodelta 2018, kun EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta alettiin soveltaa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön ja tietosuojapolitiikan mukaan toimialat ja palvelualueet vastaavat tietosuojan toteuttamisesta ja tietosuojan resursseista omalla toimialalla ja palvelualueella. Vuoden 2023 tietotilinpäätökseen on kerätty tiedot toimialoittain kuten aikaisempinakin vuosina.

Toimialat ja palvelualueet ovat kirjoittaneet oman osuutensa tietotilinpäätökseen ennalta annettujen aiheiden ja kysymysten perusteella. Näin saadaan kokonaiskuva asioiden tilasta koko kaupungissa. Tämän lisäksi toimialoilla ja palvelualueilla on ollut mahdollisuus nostaa esille muita tärkeitä pitämiään asioita. Toimialojen ja palvelualueiden osuudet on käsitelty toimialojen ja palvelualueiden johtoryhmissä omien käytänteiden mukaisesti.

Vuoden 2023 tietotilinpäätöksessä toimialat ja palvelualueet ovat vastanneet kysymyksiin, jotka käsittelevät viittä aihealuetta:

- 1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt
- 2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin
- 3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit
- 4) Informointiasiakirjat
- 5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä.

Täydellinen kysymyslista löytyy sivulta 60 (Liite 1).

Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt rekisteröidyille vaihtelivat määrällisesti erittäin paljon toimiala- ja palvelualuekohtaisesti: siinä missä esimerkiksi Kaupunkikulttuurin toimiala tai Kuntademokratian palvelualue saivat muutaman kymmentä luovutuspyyntöä, Kasvatuksen ja Oppimisen toimialalle niitä tuli useita satoja, ja Henkilöstö- ja Konsernipalvelujen palvelualueella pyyntöjä käsiteltiin jopa useita tuhansia. Varsinaisia henkilötietojen tarkastuspyyntöjä oli varsin vähän kautta kaupungin, vain joitain yksittäisiä pyyntöjä. Silloin kun henkilötietojen luovutuksen yhteydessä on varmistettava tietojen pyytäjän henkilöllisyys, tarkastuskäytännöt ovat pääasiassa asianmukaiset. Vuoden 2023 lopulla Vantaan tietosuojavastaava laati

kaupunkitasoisen ohjeen henkilön tunnistamistavoista, mikä selkeyttää ja yhtenäistää toimintaa.

Vuonna 2020 kaatui EU:n ja Yhdysvaltojen välille solmittu Privacy Shield -sopimus. Kyseisen sopimuksen tarkoituksena oli taata, että EU:n kansalaisten henkilötiedot suojataan vaaditulla tavalla, kun niitä siirretään EU:sta Yhdysvaltoihin. Vuoden 2023 heinäkuussa sopimukseton tila viimein päättyi, ja **henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin** helpottui, kun neuvottelut saatiin päätökseen ja Euroopan komissio hyväksyi tietosuojan riittävyyspäätöksen. Päätöksen perusteella yhdysvaltalaisen yrityksen on sertifioitava itsensä Data Privacy Framework -ohjelmaan (DPF), jotta tietoja voidaan siirtää Yhdysvaltoihin ilman vakiosopimuslausekkeitä ja lisäsuojatoimenpiteitä.

Vuonna 2023 toimialojen ja palvelualueiden tuli käydä läpi tehdyt vaikutustenarvioinnit. Mikäli käytössä oli järjestelmiä tai prosesseja, joissa henkilötietoja siirrettiin Yhdysvaltoihin, vaikutustenarvioinnit tuli päivittää vastaamaan uutta riittävyyspäätöstä. Samoin tuli varmistaa, että yhdysvaltalainen yritys löytyi DPF-ohjelmasta. Merkittävä yhdysvaltalainen yritys arjen työn kannalta on esimerkiksi Microsoft.

Kaupungissa on pääsääntöisesti huomioitu vaikutustenarviointien päivitykset sekä järjestelmätoimittajien kuulumisen DPF-sertifiointijärjestelmään. Mikäli toimittaja ei löydy DPF-ohjelmasta, henkilötietoja suojaavat vakiosopimuslausekkeet. Ongelmana toimialoilla ja palvelualueilla on, että resurssipuutteiden vuoksi kaikkia vaikutustenarviointeja ei ylipäänsä ole ehditty tehdä eikä kaikkia olemassa olevia arviointeja päivittää.

Tietosuojan vaikutustenarviointien osalta tilanne on siis haasteellinen. Vaikutustenarvioinnit työllistävät toimialoja ja palvelualueita sangen vaihtelevissa määrin. Vuonna 2023 otettiin käyttöön tietosuojan hallintatiedosto, johon toimialakohtaisesti tuli kerätä kaikki järjestelmät ja prosessit, joihin kuuluu henkilötietojen käsittelyä. Tiedostoon tuli myös merkitä vaikutustenarviointien tilanne sekä muu tarvittava tietosuojadokumentointi, jotta syntyisi selkeä kokonaiskuva toimialan tietosuojatilanteesta. Toimialakohtaisiin tiedostoihin on listattu yli 550 järjestelmää ja prosessia; tehtyjä vaikutustenarviointeja oli hieman yli 300 kpl. Vaikutustenarviointeja on näin ollen tekemättä noin 250 järjestelmästä ja prosessista; lisäksi suurin osa olemassa olevista arvioinneista on päivittämättä. Käytännössä suurin yksittäinen syy tähän vakavaan tilanteeseen on resurssipuute: monilla toimialoilla ja palvelualueilla ei ole riittävästi henkilö- ja aikaresursseja huolehtia aikaavievästä ja syvällistä perehtymistä vaativasta tietosuojatyöstä.

Informointiasiakirjat ovat tärkeä osa tietosuoja-asetuksen asettaman osoitusvelvollisuuden täyttämistä. Informointiasiakirjat löytyvät kaupunkimme nettisivuilta, ja niiden avulla kerromme kuntalaisille, työntekijöillemme sekä asiakkaillemme, miten ja millä perusteella käsittelemme heidän henkilötietojansa. Vuonna 2023 informointiasiakirjan pohja päivitettiin, ja toimialojen ja palvelualueiden tuli päivittää omat asiakirjansa uusitun mallin mukaisesti. Saatujen vastausten perusteella päivitykset on suurelta osin tehty kieliversiot mukaan lukien. Pääsääntöisesti informointiasiakirjat ovat saatavilla suomeksi ja ruotsiksi. Informointiasiakirjojen kääntäminen englanniksi on tapauskohtaista, ja tässä esiintyy vaihtelua toimialojen ja palvelualueiden välillä.

Vuonna 2023 on alettu tarkemmin tilastoida **tietosuojan tietoturvaloukkauksia**. Kaupunkitasoisen analyysin tarkoituksena on selvittää, mitkä ovat tavanomaisimpia tietoturvaloukkaustapauksia ja -tyyppejä. Tuloksia voi tarkastella tämän raportin sivuilta 64–66. Ylivoimainen enemmistö – lähes 90 % – tietosuojan tietoturvaloukkauksista on tahattomia eli vahinkoja tai kiireessä tapahtuneita huolimattomuuksia. Erittäin vähän vuonna 2023 tehtiin ns. pahantahtoisia tai tarkoituksellisia tietoturvaloukkauksia. Tämä on toki hyvä asia, mutta toisaalta osoittaa, miten suurta roolia huolellisuus ja mahdollisuus keskittyneeseen työntekoon näyttelevät arjen työskentelyssä myös tietosuoja- ja tietoturvanäkökulmasta.

Tietotilinpäätökseen sisältyy lisäksi kaupungin tietosuojavastaavan vuosikatsaus, jossa tarkastellaan Vantaan kaupungin tietosuojan tilannetta kolmen asiakokonaisuuden kautta: tietosuojan vaikutustenarviointien tila kaupungissa, henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin sekä evästeiden käyttö kaupungin verkkopalveluissa.

Tämän julkaistavan version lisäksi tietotilinpäätöksestä on laadittu laajempi ja perusteellisempi versio, jonka saa nähtäväksi pyydettäessä.

TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2023

Tietosuojavastaavan tehtävät on määritelty EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu mm. seurata tietosuojasäännösten noudattamista koko organisaatiossa ja tuoda esiin havaitsemiaan puutteita. Tietosuojasäännösten noudattaminen on kuitenkin aina rekisterinpitäjän vastuulla. Vantaalla rekisterinpitäjinä toimivat toimialat ja palvelualueet omien henkilötietojensa osalta.

Tietosuojavastaavan raportti on sisältynyt kaikkiin aikaisempiin tietotilinpäätöksiin, jotka on tehty vuodesta 2018 alkaen. Tietosuojavastaavan raportissa tuodaan esiin vuosittain kaupungin henkilötietojen käsittelyyn liittyviä ajankohtaisia ja tärkeitä asioita.

Vuoden 2023 tietosuojavastaavan raportissa on nostettu esille kolme kokonaisuutta:

1. Tietosuojan vaikutustenarvioinnit
2. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin
3. Evästeiden käyttö kaupungin verkkopalveluissa.

1) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit ovat perusta sille, että henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät riskit ovat mahdollisimman pieniä. Mikäli vaikutustenarviointien tekeminen laiminlyödään tai vaikutustenarvioinnit tehdään huolimattomasti, niin henkilötietojen käsittely ei ole rekisterinpitäjän eli kaupungin hallinnassa. Tällöin ei tiedetä täyttääkö henkilötietojen käsittely lain asettamat velvollisuudet ja aiheuttaako käsittely riskejä rekisteröidyille eli henkilöille, joiden tietoja käsitellään.

Seuraavaksi tuodaan esiin, miten vaikutustenarviointien tärkeyttä on korostettu joka vuosi tietosuojavastaavan raporteissa, jotka ovat sisältyneet vuosittain tehtäviin tietotilinpäätöksiin. Tämän lisäksi tuodaan esiin vuoden 2023 vaikutustenarviointien tilanne kaupungissa ja mihin asioihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tilannetta vaikutustenarviointien osalta ei voida pitää kaupungissa hyvänä, ja vaikutustenarviointien tekemiseen tulee panostaa, jotta kaupunki täyttää lainsäädännön asettamat vaatimukset ja pystyy suojaamaan rekisteröityjen oikeuksia.

1.1. Mitä ovat tietosuojaan vaikutustenarvioinnit

Tietosuojaan vaikutustenarvioinnissa kuvataan henkilötietojen käsittelyä ja sen tarkoituksena on auttaa tunnistamaan, arvioimaan ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn sisältyviä riskejä.

Vaikutustenarviointi on tarkoitettu jatkuvaksi riskien tunnistamisen ja hallitsemisen prosessiksi. Vaikutustenarviointi on tehtävä ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista. Vaikutustenarvioinnit auttavat kaupunkia rekisterinpitäjänä tietosuoja-lainsäädännön vaatimusten noudattamisessa, dokumentoinnissa ja osoitus-velvollisuuden toteuttamisessa. Vaikutustenarviointi kuuluu lakisääteisiin tehtäviin, ja EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa on tarkat säännökset vaikutustenarvioinnin sisällöstä ja riskien määrittelystä.

1.2. Tietosuojaan vaikutustenarviointien käsittely kaupungin tietotilinpäätöksissä ja tietosuojavastaavan raporteissa

Tietosuojaan vaikutustenarviointeja on käsitelty kaikissa kaupungin tietotilinpäätöksissä ja tietosuojavastaavan raporteissa vuodesta 2018 alkaen, jolloin tehtiin kaupungin ensimmäinen tietotilinpäätös. Vaikutustenarvioinnit ovat perusta hyvälle tietosuojalle. Vaikutustenarviointien tekemättä jättäminen tai niiden tekeminen huonosti tarkoittaa huonoa tietosuojaan tasoa. Tällöin henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvat riskit jäävät usein huomaamatta, ja tällä voi olla vakavia seurauksia rekisteröidyille, joiden henkilötietoja käsitellään.

Seuraavassa on koottuna huomiot, joita tietosuojaan vaikutustenarvioinneista on tehty eri vuosina tietotilinpäätöksissä ja tietosuojavastaavan raporteissa. Huomiot on tässä tiivistetty, ja huomiot kokonaisuudessaan voi lukea kunkin vuoden tietotilinpäätöksestä.

1.2.1. Vuoden 2018 tietotilinpäätös

EU:n yleistä tietosuoja-asetusta alettiin soveltamaan 25.5.2018. EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa on tarkat säännökset tietosuojaan vaikutustenarvioinnin sisällöstä, riskien määrittelystä ja vaikutustenarvioinnin pakollisuudesta asetuksessa määriteltujen edellytysten täyttyessä. Tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä kaikissa jäsenvaltioissa. Vaikutustenarvioinneista tuli tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen **pakollinen tehtävä** eri organisaatioille kuten kaupungeille.

Vuoden 2018 tietosuojavastaavan raportissa selvitettiin mikä on tietosuojaan vaikutustenarviointi ja miksi sellainen pitää tehdä, jos asetuksessa määritellyt

edellytykset täyttyvät. Raportissa tuotiin esiin, että tietosuoja-asetus on **suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä** Suomessa ja kaikki tietosuojan vaikutustenarviointeja koskevat säännökset tulee ottaa huomioon kaupungin eri prosesseissa.

Raportissa todettiin, että vaikutustenarvioinnit **vaativat toimialoilta ja tulosalueilta toimenpiteitä ja resursseja**. Kaupungissa oli vuonna 2018 laadittuna yleinen ohje vaikutustenarviointien tekemiseen ja pohja, jota voi käyttää vaikutustenarvioinnin tekemisessä.

Vantaalla oli vuonna 2018 tietosuoja-asetuksen soveltamisen aloittamisen jälkeen tehty muutamia vaikutustenarviointeja. Suurimpana vaikutustenarviointina kaupungissa aloitettiin 2018 loppupuolella Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan Apotti-potilas- ja sosiaalihuollontietojärjestelmän vaikutustenarviointi.

Kaupunginhallitus hyväksyi 28.5.2018 Vantaan kaupungin tietoturva- ja tietosuojapolitiikan. Poliitikassa syvennetään kaupungin viranhaltijoiden ja organisaatioiden tietoturva- ja tietosuojavastuita. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka sisältää tavoitteet, periaatteet, vastuut ja toimintatavat, jotka ohjaavat Vantaan kaupungin toimintaa kaupungin tietojen käsittelyssä ja suojaamisessa.

1.2.2. Vuoden 2019 tietotilinpäätös

Vuoden 2019 tietosuojavastaavan raportissa tietosuojan vaikutustenarvioinnit nostettiin taas esiin, koska vaikutustenarvioinnit ovat tietosuojan sisäänrakentamisen kannalta ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Vaikutustenarvioinnit ovat pohja sille, että kaikissa prosesseissa tietosuoja tulee otettua huomioon ja toiminta on lainmukaista. Vaikutustenarvioinnit ovat pakollinen toimenpide, jota EU:n tietosuoja-asetus edellyttää. Niiden **tekemättä jättäminen on lainvastaista**.

Mikäli vaikutustenarviointien tekemiseen ei panosteta, niin tulevaisuudessa kaupungin tietosuojan tasoa ei voida merkittävästi nostaa. Vaikutustenarvioinnissa havaitaan prosesseihin ja järjestelmiin liittyviä tietosuojaongelmia. Mikäli vaikutustenarviointeja ei tehdä, niin puutteet ja ongelmat tulevat joka tapauksessa jossain vaiheessa esille ja niiden myöhemmin tapahtuva korjaaminen tulee huomattavasti kalliimmaksi ja aiheuttaa näin kaupungille viime kädessä enemmän kustannuksia.

Rekisterinpitäjän (Vantaan kaupunki) tehtävänä on tietosuoja-asetuksen mukaan varmistaa, että vaikutustenarviointi on tehty. **Tietosuojan vastuut on määritelty kaupungin hallintosäännössä.** Hallintosäännön mukaan apulaiskaupunginjohtaja vastaa toimialan tietosuojasta ja tulosaluejohtaja tulosalueen tietosuojasta.

Vaikutustenarvioinnit kuuluvat yhtenä osana hallintosäännön mukaisiin tietosuoja-vastuisiin. Vuoden 2020 alusta voimaan tullut uusi hallintosääntö ei tuonut muutosta tietosuojaa koskeviin vastuisiin muuten kuin että tulosaluejohtajien vastuu on siirtynyt 1.1.2020 alkaen palvelualuejohtajille.

Vaikutustenarvioinnit vaativat paljon resursseja. Tietoturva- ja tietosuoja-politiikassa on määritelty resurssien järjestämisestä. Poliitiikan mukaan apulais-kaupunginjohtajien tulee huolehtia riittävästä tietoturvan ja tietosuojan resursoinnista toimialallaan, ja tulosalueiden johtajat (mukaan lukien liikelaitokset) ja tulosyksiköiden päälliköt ovat vastuussa tietoturvasta ja tietosuojasta oman tulosalueensa ja tulosyksikkönsä osalta. Johtajien ja päälliköiden tulee järjestää riittävä resursointi tietoturvan ja tietosuojan toteutumiseksi omassa yksikössään. Jokaisella hankkeella tai prosessilla tulee olla omistaja ja vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on viedä hanketta tai prosessia eteenpäin. Hänen tehtävänsä on huolehtia myös tietosuojan huomioimisesta kyseisessä hankkeessa tai prosessissa. Vaikutustenarviointi on työkalu, jolla hankkeen tai prosessin tietosuojaa arvioidaan ja hallitaan. Toimialoille on nimetty tietosuojan vastuuhenkilöt, joiden tehtävänä on ohjata ja avustaa vaikutustenarviointien tekemisessä. Kaupungin tietosuojavastaava toimii toimialojen tietosuojasta vastaavien henkilöiden apuna.

Kaupungissa oli jo vaikutustenarviointeja koskeva ohjeistus vuonna 2018 kun tietosuoja-asetusta alettiin soveltamaan. Laajan ja kattavan vaikutustenarviointi-ohjeistuksen valmistelu aloitettiin vuonna 2019. **Kaupungin johtoryhmässä ohjeistus käsiteltiin ja hyväksyttiin 20.10.2019.**

Vuonna 2019 tietosuojavastaavan raportissa todettiin, että **kaupungissa ollaan vielä vaikutustenarviointien sisäänrakentamisen alkuvaiheessa.** Prosessi on kuitenkin lähtenyt hyvin liikkeelle, ja tietoisuus vaikutustenarvioinnin pakollisuudesta ja tärkeydestä on pääasiallisesti ymmärretty ja tiedostettu sekä johdon että vaikutustenarviointiprosessiin osallistuvien työntekijöiden keskuudessa. Suurin ongelma vaikutustenarviointien käynnistymisessä oli epäselvyys prosessin omistajuudesta eli minkä toimialan tai palvelualueen on kannettava vastuu vaikutustenarvioinnin eteenpäin viemisestä.

1.2.3. Vuoden 2020 tietotilinpäätös

Vaikutustenarviointiohjeistusta ja työkaluja on käytännön kokemuksiin perustuen tarkoitus uudistaa ja parantaa vuonna 2021. Uudistuksessa on tarkoitus ottaa huomioon tietosuojavaltuutetun tuleva ohjeistus.

Vuoden 2019 raportissa esiintuodut asiat ovat edelleen ajankohtaisia, ja **tietosuojaan vaikutustenarviointien saamiseksi vakiintuneiksi prosesseiksi on vielä paljon tehtävää**. Vastuu vaikutustenarviointien tekemisestä on toimialoilla. Vaikutustenarviointiprosessin eteenpäin vieminen ja hallinnointi vaatii paljon osaamista ja työaikaa.

Toimialoilla ei ole keskitetty vaikutustenarviointien vetovastuuta tietyille henkilöille, vaan vetäjänä on useimmiten aina uusi henkilö, joka tekee vaikutustenarviointia ensimmäistä kertaa. Vaikutustenarviointiprosessi joudutaan opettelemaan joka vaikutustenarvioinnin yhteydessä uudelleen. Monesti tehty vaikutustenarviointi uhkaa jäädä vain pintapuoliseksi eikä se täytä lainsäädännön asettamia tiukkoja vaatimuksia. Pintapuolisesti tehty vaikutustenarviointi ei paranna henkilötietojen käsittelyä eikä hyödytä ketään. Ehdotuksena olisi, että **tietosuojaan vaikutustenarviointien tekeminen ja prosessin eteenpäin vieminen keskitettäisiin toimialoilla/palvelualueilla tietyille henkilöille**. Heidät pystyttäisiin tämän jälkeen kouluttamaan tehtävään ja tämän jälkeen vaikutustenarvioinnit saataisiin etenemään lain vaatimalla tavalla. Näin pystyttäisiin aidosti tunnistamaan, arvioimaan, vähentämään ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Kohdentamalla resursseja tietyille henkilöille säästettäisiin resursseja muualta.

1.2.4. Vuoden 2021 tietotilinpäätös

Tietosuojavastaava esitti kaupungin johtoryhmälle marraskuussa 2021 tietosuojaan vaikutustenarviointiprosessin uudistamista. Eesityksen tavoitteena oli parantaa kaupungissa käytössä olevaa tietosuojaan vaikutustenarviointiprosessia. Käytössä olleessa vaikutustenarviointiprosessissa oli monia puutteita.

Lainsäädännön edellyttämistä vaikutustenarviointeja ei ole tehty kaikista prosesseista ja sovelluksista, joista ne olisi pitänyt tehdä. Monet tehdyistä vaikutustenarvioinneista ovat jääneet pintapuoliseksi, eivätkä ne siten täytä lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Vaikutustenarvioinnit vievät myös liikaa vaikutustenarvioinnin vetäjän ja asiantuntijoiden työaikaa. Resursseja on mennyt hukkaan eikä tehtyjen vaikutustenarviointien taso ole ollut kovin hyvä. Sovellusten ja järjestelmien puutteita ei havaita kehittämisvaiheessa. Vaikutustenarviointien dokumentointi ei ole toimialoilla hallinnassa. Prosesseilla ja hankkeilla tulee aina olla omistaja, joka vastaa siitä, että myös tietosuoja huomioidaan. Tietosuojaan vaikutustenarviointi on kiinteä osa prosessia tai hanketta.

Vaikutustenarviointiprosessia on ollut pakko kehittää, jotta kaupungissa pystyttäisiin suoriutumaan lain edellyttämistä vaikutustenarvioinneista. Tietosuojavastaavan

kaupungin johtoryhmälle tekemän esityksen mukaan tietosuojan vaikutustenarviointiprosessi tulee kehittää sellaiseksi, että edellä mainitut ongelmat saadaan minimoitua. **Vaikutustenarviointien vetämisen keskittäminen toimialoilla tietyille henkilöille on välttämätöntä**, jotta prosessi saadaan toimimaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja mahdollisimman pienin kustannuksin.

Kaupungin johtoryhmä päätti toteuttaa tietosuojan vaikutustenarviointiprosessin uudistamisen tietosuojavastaavan esityksen mukaisesti, ja toimialoille ja palvelualueiden tuli nimetä vaikutustenarviointien vetäjät.

1.2.5. Vuoden 2022 tietotilinpäätös

Tietosuojan vaikutustenarviointien tärkeys on nostettu esiin jokaisessa tietosuojavastaavan raportissa vuodesta 2018 alkaen. Aikaisemmissa raporteissa tietosuojan vaikutustenarviointeja on käsitelty laajasti, ja vuoden 2022 raportissa painotetaan edelleen, että tietosuojan vaikutustenarviointi on lainsäädännön edellyttämä pakollinen toimenpide. Tietosuojan **vaikutustenarviointien tilanne kaupungissa on monelta osin parantunut, mutta edelleen kaupungissa aloitetaan merkittäviä henkilötietojen käsittelyprosesseja, joista ei tehdä lain mukaista pakollista vaikutustenarviointia** ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnin uusi ohjeistus ja työkalut otettiin käyttöön vuoden 2022 alusta. Samalla uudistettiin vaikutustenarvioinnin prosessi kaupungin johtoryhmässä hyväksytyn esityksen mukaisesti. **Tällä hetkellä kaupungissa on käytössä kattava ajantasainen ohjeistus, työkalut ja hyväksytty prosessi vaikutustenarviointien tekemiseen.**

Vaikutustenarvioinnin vetäminen vaatii perehtymisen lisäksi myös paljon työaikaa. **Vetäjille tulisi resursoida tarpeeksi työaikaa**, jotta he pystyvät selviämään tehtävistään. Vuoden 2022 aikana on myös ollut tilanteita, jolloin toimialalla/palvelualueella ei ole ollut henkilöä, joka ryhtyisi vetämään vaikutustenarviointia. Henkilöä ei ole joko ollenkaan nimetty tai työtehtäviä vaihtaneen henkilön tilalle ei ole nimetty uutta henkilöä. Vaikutustenarviointia ei ole tällöin edes aloitettu, vaikka henkilötietojen käsittely on aloitettu.

1.3. Vuoden 2023 tietotilinpäätökseen pyydetyt selvitykset toimialoilta ja palvelualueilta

Vaikutustenarviointien tilan ja dokumentoinnin riittävyys arvioimiseksi toimialoja ja palvelualueita pyydettiin toimittamaan kattava selvitys vaikutustenarvioinneista

vuoden 2023 tietotilinpäätökseen. Selvitys sisälsi 11 kysymystä, joilla pyritään kartoittamaan vaikutustenarviointien tila kaupungissa. Vastaukset kysymyksiin tuli toimittaa 28.2.2024 mennessä.

1.4. Toimialojen ja palvelualueiden vastaukset vaikutustenarvioinnin tilasta vuonna 2023

Toimialojen ja palvelualueiden vastaukset ovat koottuna tiivistetysti toimiala- ja palvelualuekohtaisesti.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala (Kaso)

- Vaikutustenarviointien vetäjiä ollut vuonna 2023 yhteensä 7 henkilöä.
- Vaikutustenarviointien vetämiseen ei ole määritetty ajallista prosenttiosuutta.
- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritetty minkäänlaista prosessia eikä päivityksiin ole myöskään resursseja eikä päivityksiä ehditä tekemään.
- Toimialalla ei pystytty arvioimaan kuinka monesti henkilötietojen käsittely on aloitettu ennen kuin vaikutustenarviointi on tehty. Arvioiminen on mahdotonta.
- Järjestelmien, sovellusten ym. hankintaprosessiin vaikutustenarvioinnin vetäjä ehtii osallistua vain loppusuoralla. Määritykset tehty tällöin toiminnallisuuden ehtoilla eikä tietosuojan.
- Henkilö- ja aikaresurssit vaikutustenarviointien tekemiseen ovat äärimmäisen puutteelliset. Vaikutustenarvioinnit ovat tekemättä sadoista prosesseista/järjestelmistä.
- Haasteena pidetään nopeaa aikataulua eikä vaikutustenarviointia ehditä tekemään ennen kuin henkilötietojen käsittely aloitetaan. Hanke etenee käyttöön, vaikka vaikutustenarviointia ei ole tehty.
- Opetussovellusten haasteena on, että opettajat pystyvät ottamaan sovelluksen käyttöön ennen kuin vaikutustenarviointi on tehty.
- Toivotaan, että kaupunki tekisi keskitetysti laajat vaikutustenarvioinnit kuten esim. Microsoft.
- Hallintatiedostoon on kirjattu lähes 300 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 234 vaikutustenarviointia on hyväksytty. Hyväksytyistä vaikutustenarvioinneista 213 on Kason ”kevennettyjä vaikutustenarviointeja”.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala (Kaku)

- Vaikutustenarviointien vetäjänä on ollut yksi henkilö.
- Vaikutustenarviointien tekemiseen on määritetty ajallinen prosenttiosuus (30 %), jota ei pystytty käytännössä toteuttamaan.

- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritelty minkäänlaista prosessia.
- Vaikutustenarviointien henkilö- ja aikaresurssit ovat äärimmäisen puutteelliset. Noin viidesosa tarvittavista vaikutustenarvioinneista on tehty ja yhtäkään vaikutustenarviointia ei ole päivitetty.
- Kriittistenkään järjestelmien osalta ei ehditä tekemään vaikutustenarviointia ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 60 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 14 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

Kaupunkiympäristön toimiala (Kato)

- Vaikutustenarviointien vetäjinä on ollut 3 henkilöä.
- Vaikutustenarviointien vetämiseen ei ole määritelty ajallista prosenttiosuutta.
- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritelty minkäänlaista prosessia.
- Vaikutustenarviointien päivitykset tehdään järjestelmäpäivitysten jälkeen, koska ”käytännössä on mahdotonta päivittää vaikutustenarviointia ennen järjestelmän käyttöönottoa, koska ei kukaan tiedä kuinka järjestelmä oikeasti toimii, kun vasta sitten kun se käytössä”.
- Kaikki vaikutustenarvioinnit ovat tehty henkilötietojen käsittelyn aloittamisen jälkeen. Suurin osa järjestelmistä on ns. vanhoja järjestelmiä.
- Vaikutustenarviointien henkilö- ja aikaresurssit ovat riittävät.
- Toivotaan, että vaikutustenarviointien tekeminen keskitettäisiin tietosuojavastaaavan toimialalle eli Kajaan.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 13 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 12 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala (Kajo)

Talous ja strategia

- Vaikutustenarviointien vetäjänä ollut 1 henkilö.
- Vaikutustenarviointien vetämiseen ei ole määritelty ajallista prosenttiosuutta. Käytännössä toteuma on ollut noin 10 % työajasta.
- Kaikki vaikutustenarvioinnit ovat tehty henkilötietojen käsittelyn aloittamisen jälkeen. Järjestelmät ovat olleet ns. vanhoja järjestelmiä.
- Vaikutustenarviointien päivitykset on tehty ennen järjestelmäpäivitysten toteuttamista.
- Henkilö- ja aikaresurssit ovat olleet riittävät.

- Hankintaprosessissa vaikutustenarvioinnin vetäjä tullut mukaan vasta, kun kilpailutus on jo tehty.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 18 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 15 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

Elinvoimapalvelut

- Vaikutustenarviointien vetäjänä on ollut 1 henkilö.
- Vaikutustenarviointien vetämiseen ei ole määritelty ajallista prosenttiosuutta.
- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritelty minkäänlaista prosessia.
- Vaikutustenarviointi on tehty jälkikäteen kahdessa prosessissa.
- Henkilö- ja aikaresurssit ovat puutteelliset.
- Vaikutustenarviointien vetäjän ja hankkeiden välistä yhteistyötä tullaan tehostamaan. Tällä hetkellä ei ole mitään prosessia, mutta nyt on tarkoitus luoda käytäntö.
- Resursseja tarvitaan lisää, koska kokeilualustan käyttöönotto ja lisääntyvät hankemäärät sekä palvelualueella tarve pystyä kokeilemaan erilaisia digiratkaisuja nopealla rytmillä. Myös TE24 tuo lisätyötä.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 15 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 4 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelut

- Vaikutustenarviointien vetäjänä ollut 1 henkilö.
- Vaikutustenarviointien vetämiseen ei ole määritelty ajallista prosenttiosuutta.
- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritelty minkäänlaista prosessia.
- Osassa prosesseista henkilötietojen käsittely on aloitettu ennen vaikutustenarvioinnin tekemistä.
- Hankintaprosessi & vaikutustenarvioinnin tarpeen huomiointi: aloitukseen, päivitykseen tai vaikutustenarvioinnin tarpeen kartoittamiseen ei ole prosessia. Tällainen malli on kuitenkin työn alla 2024 alkuvuodesta.
- Henkilö- ja aikaresurssit ovat puutteelliset.
- Resursseja tarvitaan lisää; TE24/KOTO24-uudistukset lisäävät työmäärää.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 29 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 10 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

Kuntademokratia

- Vaikutustenarviointien vetäjänä on ollut 1 henkilö.
- Vaikutustenarviointien vetämiseen ei ole määritetty ajallista prosenttiosuutta.
- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritetty minkäänlaista prosessia.
- Vuoden 2023 loppuun mennessä ei ole valmistunut yhtään vaikutustenarviointia, ja kaikki henkilötietojen käsittelyt on aloitettu ilman tehtyä vaikutustenarviointia.
- Henkilö- ja aikaresurssit ovat puutteelliset.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 29 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 2 vaikutustenarviointia on hyväksytty vuoden 2024 alkupuolella.

Sisäinen tarkastus

- Henkilö- ja aikaresurssit ovat riittävät.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 1 järjestelmä/prosessi, jossa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus ja se on myös hyväksytty.

Viestintä

- Vaikutustenarviointien vetäjäksi ei ole nimetty yhtään henkilöä.
- Vaikutustenarviointien tekemiseen kehitetty prosessi, jota alettu noudattaa vuoden 2024 alusta.
- Henkilö- ja aikaresurssit ovat puutteelliset.
- Resursseja, aikaa ja erityisesti koulutusta ja osaamista tarvitaan lisää.
- Hallintatiedostoon on kirjattu 52 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 3 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

Henkilöstö- ja konsernipalvelut

- Vaikutustenarviointien vetäjäksi ei ole nimettynä yhtään henkilöä.
- Suurin osa vaikutustenarvioinneista on tehty vasta henkilötietojen käsittelyn aloittamisen jälkeen.
- Vaikutustenarviointien päivitykseen ei ole määritetty minkäänlaista prosessia. Vastuu päivitystarpeen tunnistamisesta on prosessinomistajalla. Puutteellisten tietosuojaresurssien vuoksi vaikutustenarviointeja ei aina pystytty päivittämään ennen järjestelmämuutoksia.
- Henkilö- ja aikaresurssit ovat puutteelliset.

- Hallintatiedostoon on kirjattu 17 järjestelmää/prosessia, joissa on tiedostettu vaikutustenarvioinnin tekemisen pakollisuus. Näistä 13 vaikutustenarviointia on hyväksytty.

1.5. Taulukko vaikutustenarvioinneista toimialoilla

Taulukkoon on koottuna toimialojen ja palvelualueiden tietotilinpäätöstä varten ilmoittamat vaikutustenarvioinnit. Toimialat ja palvelualueet ovat määritelleet itse, miten he ovat listanneet vaikutustenarviointeja. Tehdyt listaukset eivät ole näin ollen täysin vertailukelpoisia keskenään. Esimerkiksi Kasossa on ollut käytössä oma ns. "kevennetty vaikutustenarviointi". Taulukon tulokset ovat enimmäkseen suuntaa antavia vaikutustenarviointien määrästä kaupungissa, ja siitä kuinka paljon vaikutustenarviointeja on vielä tekemättä.

	kaikki listatut	tehdyt	kesken	aloittamatta
KAJO	161	48	28	84
kude	29	2	4	23
henko	17	13	2	1
elinv.palvelut	15	4	1	10
tyko	29	10	13	6
tasa	18	15		3
viestintä	52	3	8	41
sis.tark.	1	1		
KASO	297	235	26	36
KAKU	60	14	3	28+5+9
KATO	13	12	1	
yht.	531	309	58	191

1.6. Johtopäätökset vaikutustenarviointien tilasta kaupungissa vuonna 2023

Vaikutustenarvioinnit ja niiden tärkeys on nostettu esiin jokaisessa tietotilinpäätöksessä ja tietosuojavastaavan raportissa vuodesta 2018 alkaen. Vaikutustenarvioinnit ovat selkäranka henkilötietojen lainmukaiselle käsittelylle. Ilman vaikutustenarviointeja emme tarkalleen tiedä miten käsittelemme henkilötietoja ja olemmeko huomanneet henkilötietojen käsittelyyn sisältyviä riskejä ja reagoineet niihin asianmukaisesti. Kaupungissa on käytössä ajantasainen ohjeistus ja työkalut vaikutustenarviointien tekemiseen ja tarvittavaa koulutusta löytyy ja koulutusta on mahdollista järjestää edelleen.

Vaikutustenarviointien tilaa ei voida pitää kaupungissa hyvänä vuonna 2023. Seuraavassa on kiinnitetty huomiota kaupungin vaikutustenarviointien neljään keskeiseen ongelmaan, joihin tarvitaan parannusta. Ongelmat ja keskeiset

kehittämiskohdat ovat: vaikutustenarviointien tekeminen, vaikutustenarviointien tekemisen ajankohta, vaikutustenarviointien päivittäminen ja resurssit.

Vaikutustenarviointien tekeminen. Lainsäädäntö asettaa tarkat määritelmät sille, milloin vaikutustenarviointi tulee tehdä eli se on lainsäädännön edellyttämä pakollinen toimenpide laissa määriteltyjen edellytysten täytyessä. Kaupungissa ei pystytä noudattamaan lainsäädäntöä tältä osin. Kaupungissa on paljon vaikutustenarviointeja tekemättä, vaikka laki sitä kaupungilta edellyttää. Kyse ei ole harkinnanvaraisesta toiminnasta, vaan pakollisesta lainsäädännön edellyttämästä toiminnasta. Vaikutustenarviointien tekemättä jättäminen voi aiheuttaa suunnattomia riskejä rekisteröidyille eli henkilöille, joiden henkilötietoja kaupungissa käsitellään. Kun vaikutustenarviointia ei ole tehty, niin tällöin ei ole käsitystä käsittelyyn liittyvistä riskeistä eikä ylipäänsä siitä toimitaanko henkilötietoja käsitellessä lainmukaisesti. Henkilötietojen käsittelystä vastaavalle johtajalle tämä voi aiheuttaa myös vakavia seuraamuksia, mikäli henkilötietojen käsittelyn katsotaan aiheuttaneen vaaraa rekisteröityjen oikeuksille.

Kaupungissa tulee noudattaa lainsäädäntöä, kun henkilötietoja käsitellään, ja ehdottomana sääntönä tulee kaikissa prosesseissa olla, että mitään henkilötietojen käsittelyä ei tule aloittaa ennen kuin vaikutustenarviointi on tehty ja vastaava johtaja on vaikutustenarvioinnin hyväksynyt.

Vaikutustenarvioinnin tekemisen ajankohta. Tietosuojan vaikutustenarviointi tulee tehdä aina ennen kuin henkilötietojen käsittely aloitetaan. Toisin sanoen henkilötietojen käsittelyä ei saa aloittaa ennen kuin vaikutustenarviointi on tehty. Kaupungissa ei pääsääntöisesti pystytä toteuttamaan tätä lainsäädännöstä tulevaa velvollisuutta. On enemmänkin harvinaista, että vaikutustenarviointi olisi tehty ennen kuin henkilötietojen käsittely aloitetaan. Järjestelmien, sovellusten ja prosessien käyttöönottoilla katsotaan olevan niin kiire, että tietosuoja-asioita ei ehditä tarkastaa vaikutustenarvioinnin kautta ennen järjestelmien, sovellusten ja prosessien käyttöönottoa. Tämä on vakava puute kaupungin prosesseissa, varsinkin kun lainsäädännössä on tarkasti määritelty, milloin vaikutustenarviointi tulee tehdä.

Tämä epäkohta saadaan korjattua sillä, että tietosuojan vaikutustenarviointi otetaan kiinteänä osana mukaan kaikkiin kaupungin suunnittelu- ja hankintaprosesseihin, joihin sisältyy henkilötietojen käsittelyä, heti alkuvaiheessa. Tietosuojan vaikutustenarviointia tehtäisiin samanaikaisesti kuin muutakin prosessia viedään eteenpäin. Tällöin on myös helpompi korjata mahdollisia puutteita tietosuojassa. Järjestelmien, sovellusten ja prosessien, joissa käsitellään henkilötietoja, käyttöönoton tulee

tapahtua vasta kun vaikutustenarviointi on tehty ja hyväksytty. Tämä tulisi olla kirjattuna kaikkiin käyttöönotto- ja projektisuunnitelmiin.

Vaikutustenarviointien päivittäminen. Vaikutustenarviointien tekeminen on pääsääntöisesti jatkuvaa prosessia eli vaikutustenarviointeja tulee säännöllisesti päivittää. Järjestelmiin ja sovelluksiin tehdään säännöllisesti erilaisia päivityksiä ja muita teknisiä uudistuksia, joilla voi olla vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn. Muutokset ja uudistukset tulee aina tarkastaa myös henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta ja se tapahtuu vaikutustenarvioinnin kautta. Kerran hyvin tehdyn vaikutustenarvioinninkin tulos valuu äkkiä hukkaan, jos vaikutustenarviointia ei päivitetä. Vaikutustenarviointiin aikanaan kirjatut tiedot vanhenevat nopeasti, kun teknisiä ja muita uudistuksia tapahtuu. Mikäli vaikutustenarviointeja ei päivitetä, niin työ joudutaan tekemään alusta alkaen uudelleen.

Vaikutustenarviointien päivittäminen tulee olla kiinteä osa koko prosessia. Mikäli järjestelmään, sovellukseen tai prosessiin ollaan tekemässä muutoksia, joilla on vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan, niin tieto tästä täytyy tulla henkilölle, jonka tehtävänä on päivittää vaikutustenarviointeja. Tällöin vaikutustenarviointiin tehdään tarvittavat muutokset, ja kaikkien käytössä on tällöin ajantasainen ja luotettava vaikutustenarviointi. On ehdottoman tärkeää, että kaikissa prosesseissa tulee määritellä myös se taho, jonka tehtävänä on päivittää vaikutustenarviointi.

Resurssit. Vaikutustenarviointien tekeminen ja niiden tekeminen ennen kuin henkilötietoja aletaan käsittelemään sekä vaikutustenarviointien päivittäminen vaativat resursseja. Toimialoilla ja palvelualueilla on tämä tiedostettu ja resursseja vaikutustenarviointien tekemiseen pidetään pääsääntöisesti puutteellisina tai äärimmäisen puutteellisina. Ainoastaan Kaupunkiympäristön toimialalla ja Kajon talouden ja strategian ja sisäisen tarkastuksen palvelualueilla resursseja pidetään riittävinä. Näissä yksiköissä henkilötietojen käsittely on paljon vähäisempää kuin muilla toimialoilla ja palvelualueilla.

Mikäli vaikutustenarviointien tekemiseen ja päivittämiseen ei resursoida lisää, niin tilanne vaikutustenarviointien osalta ei tule muuttumaan eikä kaupungissa pystytä toteuttamaan lainsäädännön vaatimia toimenpiteitä henkilötietojen käsittelyn osalta. Vaikutustenarvioinnit ovat pysyvä osa kaupungin toimintoja, jotka tulee tehdä lain edellyttämällä tavalla ja niiden tekemiseen tarvitaan henkilöitä ja työtä helpottavia teknisiä ratkaisuja.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin helpottui komission vuonna 2023 hyväksymän tietosuojakehyksen johdosta. Tämä on kaupungille merkityksellistä, koska kaupungilla on käytössä useita järjestelmiä ja sovelluksia, joissa tapahtuu henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin.

2.1. Henkilötietojen siirto Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Henkilötietoja voidaan siirtää Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle, jos Euroopan komissio on antanut päätöksen henkilötietojen suojan riittävydestä (nk. vastaavuuspäätös, tietosuoja-asetuksen 45 artikla). Komission antama päätös on ensisijainen suhteessa muihin siirtoperusteisiin. Päätös voi koskea tiettyä Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolista maata tai maan aluetta, tiettyä sektoria tai kansainvälistä järjestöä.

2.2. Henkilötietojen siirtojärjestely EU:n ja Yhdysvaltojen välillä kumottiin vuonna 2020

Euroopan unionin tuomioistuin kumosi niin sanotussa Schrems II -ratkaisussaan (C-311/18) heinäkuussa 2020 komission päätöksen EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä Privacy Shield -järjestelystä.

Tuomioistuin totesi Privacy Shield -järjestelyn tarjoaman tietosuojan tason riittävyyttä koskevan päätöksen pätemättömäksi, koska henkilötietoja Yhdysvaltoihin siirretäessä perusoikeuksiin puuttumista ei ole rajattu tavalla, joka vastaisi pääosiltaan EU:n vaatimuksia.

2.3. EU:n ja Yhdysvaltojen uusi tietosuojakehys hyväksyttiin vuonna 2023

Vuonna 2020 mitätöity Privacy Shield -järjestelmä korvataan EU:n ja Yhdysvaltojen välisellä tietosuojakehyksellä. Euroopan komissio hyväksyi 10.7.2023 päätöksen USA:n tietosuojan riittävästä tasosta.

Riittävyyspäätös koskee henkilötietojen siirtoa sertifioituneille yhdysvaltalaisille yrityksille; sitä ei voi käyttää tiedonsiirtoihin julkisen sektorin toimijoiden välillä. Eri kunnista Kuntaliittoa on pyydetty kysymään tietosuojavaltuutetun ohjeistusta riittävyyspäätöksen vaikutuksesta julkiseen sektoriin, kuten kuntiin.

Yhdysvaltalaiset yritykset voivat liittyä tietosuojakehykseen sitoutumalla noudattamaan komission päätöksen yksityiskohtaisia tietosuojavelvoitteita. Velvoitteisiin kuuluvat esimerkiksi tiettyjen tietosuojaperiaatteiden noudattaminen

sekä tietoturvaa ja henkilötietojen edelleen siirtoa koskevat vaatimukset. Yhdysvaltalaisen yrityksen on sertifioitava itsensä ja kuuluttava DPF-ohjelmaan (Data Privacy Framework), jotta tietoja voidaan siirtää ilman vakiosopimuslausekkeita ja lisäsuojatoimenpiteitä.

2.4. Uuden tietosuojakehityksen vaikutukset Vantaalle

Uusi tietosuojakehitys aiheutti toimia myös kaupungille vaikutustenarviointien osalta. Lisäksi kaupungissa tulisi aina myös varautua tulevaan. Muutokset komission päätökseen ovat mahdollisia, ja mikäli henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin vaikeutuisi jälleen, niin kaupungissa tulisi tähän varautua jo nyt riittävällä tasolla. Keskeisimpiä huomioita ovat:

- Tietosuojan vaikutustenarvioinnit on tullut tarkastaa sellaisten järjestelmien/prosessien osalta, joissa on tiedonsiirtoja USA:han.
- Vaikutustenarvioinnit on tullut päivittää vastaamaan komission uutta tietosuojan riittävyyttä koskevaa päätöstä.
- Tietosuojakehitys perustuu USA:n presidentin antamaan toimeenpanomääräykseen, ei lakiin. Tilannetta on kaupungissa seurattava mahdollisesti nopeastikin muuttuvien olosuhteiden varalta.
- Kaupungissa olisi hyvä olla varautumissuunnitelma henkilötietojen käsittelylle, mikäli komission päätös kumotaan tai toimeenpanomääräykseen tulee muutoksia.

3) Ohje evästeiden käytöstä kaupungin verkkopalveluissa

Evästeitä koskeva yleinen ohjeistus otettiin kaupungissa käyttöön vuonna 2023. Ohjeistus käytiin läpi tammikuun tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän kokouksessa. Ohjeessa käydään läpi evästeitä koskevaa lainsäädäntöä ja viranomaisratkaisuja. Kaupungin käyttäessä evästeitä verkkosivuilla tulee niiden käyttö olla lainsäädännön ja oikeuskäytännön mukaista, ja verkkosivun käyttäjän oikeudet tulee turvata.

Ohjeistuksessa on kuusi kohtaa ja tässä raportissa käydään kohdat tiivistetysti läpi. Ohje kokonaisuudessaan löytyy kaupungin tietosuojasivustolta.

3.1. Mitä evästeet ovat

Evästeet ovat pieniä tekstitiedostoja, joita tallennetaan käyttäjän päätelaitteelle verkkosivuilla vieraillessa. Evästeitä voidaan hyödyntää esimerkiksi sivujen teknisen toimivuuden varmistamisessa ja markkinoinnin kohdentamisessa.

Evästeitä käytetään yleisesti julkisissa ja kaupallisissa verkkosivustoissa ja ne ovat osa sähköisten palveluiden turvallista, tehokasta ja käyttäjäystävällistä toimivuutta. Kaupungin ohjeistuksessa viitataan Traficomin evästeitä koskeviin määritelmiin.

3.2. Lainsäädäntö edellyttää suostumusta ei-välttämättömien evästeiden käytöstä

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen rekisterinpitäjän *oikeutettu etu* ei oikeuta evästeiden tallentamiseen käyttäjän päätelaitteelle. Tämä tarkoittaa sitä, että oikeutettu etu ei ole lainmukainen peruste evästeiden tai muiden evästeiden kaltaisten seurantateknologioiden käyttämiseksi.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa on tyhjentävä luettelo tilanteista, joissa henkilötietojen käsittelyn voidaan katsoa olevan laillista. Kyseisen artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan yksi näistä tilanteista on se, että rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten. Suostumuksen edellytyksistä säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklassa.

3.3. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja sähköisen viestinnän tietosuoja-direktiivin välinen suhde

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan perusteella evästeiden tallentaminen ja niiden käyttäminen edellyttää, että tilaaja tai käyttäjä on antanut siihen suostumuksensa. Kyseinen vaatimus on saatettu Suomessa voimaan säätämällä asiasta sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (7.11.2014/917) 205 §:ssä. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain mukaan evästeiden käyttöä koskevaa säännöstä valvoo Traficom.

EU-oikeuden etusijasta seuraa, että suostumusta on tulkittava yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Yleinen tietosuoja-asetus tulee siten lähtökohtaisesti sovellettavaksi niiltä osin kuin sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivissä ei ole asiasta tarkemmin säädetty.

3.4. Euroopan tietosuojaneuvoston suostumusta koskeva ohje

Euroopan tietosuojaneuvostoa (EDPB) edeltänyt **tietosuojaryhmä WP29** on antanut suostumusta koskevan ohjeen ”Asetuksen 2016/679 mukaista suostumusta koskevat suuntaviivat, WP259 rev. 01”, jonka ohjeen Euroopan tietosuojaneuvosto on hyväksynyt.

Ohjeen mukaan suostumus voi olla asianmukainen laillinen peruste vain, jos rekisteröidylle tarjotaan mahdollisuus valvoa tietojensa käyttöä sekä aito tilaisuus valita vapaasti, hyväksyykö hän tarjotut ehdot vai hylkääkö hän ne, eikä hylkäämisestä aiheudu hänelle haittaa. EDPB on suostumusta koskevassa ohjeessaan ottanut myös kantaa internetin käyttäjien suostumuksen hankkimista heidän selainasetustensa kautta.

3.5. Rekisterinpitäjän eli kaupungin huomioitava evästeiden käyttämisessä

Vantaan kaupunki on vastuussa verkkosivuillaan käyttämistään evästekäytännöistä. Seurantateknologioiden kautta voi tapahtua merkittävää henkilötietojen keräämistä kolmansien osapuolten toimesta, ja kaupungin tulee viranomaisena toimia erityisen huolellisesti tehdessään päätöksiä siitä, millaista seurantateknologiaa sen verkkosivustolle laitetaan. Seurantateknologian hyödyntäminen verkkosivuilla edellyttää sekä teknistä asiantuntemusta että tietosuojajuridiikan, mukaan lukien henkilötiedon käsitteen, ymmärtämistä. Evästeiden käyttäminen tulee aina suunnitella niin, että lainsäädännössä käyttäjälle määritellyt oikeudet turvataan.

Evästeitä koskevissa ratkaisuissa tulisi aina huomioida läpinäkyvyys, toiminta-aika, ainoastaan välttämättömien evästeiden käyttämisen ensisijaisuus, iäkkäiden ja lapsien huomioiminen, suostumuksen periaatteet, henkilötietojen käyttö maksuvälineenä maksuttomissa palveluissa sekä kolmansien osapuolien evästeiden käyttö.

3.6. Traficomin ohjeistus evästeiden käytöstä

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin tehtävänä on valvoa sähköisen viestinnän luottamuksellisuutta. Sähköisen viestinnän luottamuksellisuus kattaa myös evästeiden ja muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentamisen käyttäjän päätelaitteelle sekä päätelaitteella olevien tietojen käytön. Traficom on näin evästeitä koskeva valvontaviranomainen.

Traficom on laatinut evästeiden käytöstä oppaan "Evästeet ja muut käyttäjien päätelaitteille tallennettavat tiedot sekä näiden tietojen käyttö – Opas palveluntarjoajille". Opas on tarkoitettu kaikille tahoille, jotka käyttävät evästeitä tai vastaavia tekniikoita toteuttaessaan ja tarjotessaan verkkosivustoja tai muita sähköiseen viestintään pohjautuvia palveluja, kuten mobiilisovelluksia.

TOIMIALOJEN JA PALVELUALUEIDEN RAPORTIT

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

1) Henkilöllisyyden varmistaminen henkilötietoja luovutettaessa

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla puhtaasti yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia henkilötietojen tarkastuspyyntöjä on ainoastaan muutamia vuosittain. Asiakirjapyyntöjä tulee sen sijaan paljon sekä asiakkailta että muilta viranomaisilta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ohjeistuksen mukaan salassa pidettäviä tietoja varten ohjataan tekemään kirjallinen pyyntö. Kirjallinen pyyntö pitäisi kierrättää kirjaamon kautta, jotta siitä jää Asta-asianhallintajärjestelmään merkintä, ja myös vastauksesta (antamistapa/onko tieto annettu vai ei ym.) jää tieto asianhallintajärjestelmään. Esimerkiksi salassa pidettävää aineistoa sisältävät päätösotteet lähetetään erikseen asianosaisen ilmoittamaan kotiosoitteeseen Vantaan kaupungin oman ohjeistuksen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatussuunnitelma-asiakirjapyyntöjä tulee viikoittaan noin kolmesta viiteen kappaletta. Eli vuositasolla pyyntöjen arvioidaan olevan noin 200–250 kappaletta.

Varhaiskasvatukseen tulee reilusti asiakirjapyyntöjä varhaiskasvatussuunnitelma- ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma -keskusteluista, mutta suurin osa pyyntöistä on sen ikäisiltä henkilöiltä, ettei niitä ole enää arkistossa. Näiden asiakirjojen säilytysaika on nimittäin 10 vuotta varhaiskasvatuksen päättymisestä, jonka jälkeen ne hävitetään.

Tiedot luovutetaan kirjepostilla tai noutamalla Kasvatuksen ja oppimisen toimialan toimipisteestä. Yleisin luovutustapa on kirjeposti. Tietoja ei luovuteta puhelimella, tekstiviestillä tai sähköpostilla (uudessa lomakkeessa vantaa.fi -sivuilla on merkittynä, että vain julkisia asiakirjoja voidaan lähettää sähköpostilla).

Varhaiskasvatuksessa niissä tilanteissa, joissa henkilöllisyyttä ei voida varmistaa (puhelimitse, sähköpostitse tulleet pyynnöt), asiakas ohjataan tekemään tieto-/asiakirjapyyntö Vantaa-infossa, jossa henkilöllisyys voidaan todentaa. Asiakirjoja ei siis luovuteta, ellei henkilöllisyyttä ole todennettu.

Perusopetuksen palvelualueen osalta vuonna 2023 asiakirjapyyntöjä/tietopyyntöjä tuli 200 kappaletta. Perusopetuksen osalta tietopyynnot toimitetaan edelleen kouluille, jos on mahdollista, että tiedot vielä löytyvät kouluilta. Useimmiten pyyntö menee kirjaamosta myös suoraan kaupunginarkistoon. Kun pyyntö tulee kirjaamosta, välitetään se koululle, jossa kyseinen henkilö on ollut oppilaana.

Toisella asteella pyynnot menevät todennäköisesti suoraan oppilaitoksiin. Tähän liittyy haavoittuvuus, sillä tietopyyntöjä ei välttämättä kirjata.

Ruotsinkielisellä palvelualueella pyyntöjä tulee koulujen mukaan harvoin. Kouluille tulevat asiakirjapyynnöt koskevat tavallisesti vanhoja todistuksia. Tällöin rehtori tai koulusihteeri tarkistaa puhelimesta käydyin keskustelun perusteella, että kyse on oikeasta henkilöstä. Puhelimesta tulleet pyynnot pyydetään toisinaan myös vielä sähköpostitse. Kotiosoite voidaan tarvittaessa varmistaa Digi- ja väestötietovirastosta.

Lastensuojelusta on pyydetty kasvatuksen ja oppimisen toimialalta lausuntoja. Lausuntopyynnössä on ollut henkilötunnus, ja yhteys on ollut suojattu sähköposti. Kirjeenä pyyntöjä on tullut lähinnä sairaaloista/hoitolaitoksilta.

Vaikutustenarvioinneissa on kuvattu henkilötietojen tarkastuspyyntöä koskevaa prosessia tai viitattu Vantaan kaupungin verkkosivulla olevaan ohjeistukseen.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Päätös Yhdysvaltojen tietosuojan riittävästä tasosta (ns. tietosuojakehys) hyväksyttiin 10. heinäkuuta Euroopan komissiossa. Tietoja voidaan riittävyyspäätöksen nojalla siirtää EU- ja ETA-alueelta järjestelyyn osallistuville yhdysvaltalaisille yrityksille ilman erillisiä 46 artiklan mukaisia suojatoimia. Tältä osin toimialalla on päivitetty Google Workspace for Education -vaikutustenarviointia. Zoomin vaikutustenarviointia päivitettiin alkuvuodesta 2024. Lähes kaikki yritykset, joiden palveluja käytetään toimialalla, ovat mukana riittävyyspäätöksessä. ios-sovelluksen osalta henkilötietojen siirto EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle perustuu Applen palvelujen sopimusehtoihin ja Euroopan komission hyväksymiin vakiolausekkeisiin. Metan osalta vaikutustenarviointeja päivitetään mahdollisimman pian.

3)Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on jokaiselta palvelualueelta nimetty vastuuhenkilöt vaikutustenarviointeihin. Vaikutusarviointien vetäjien määrä vuonna 2023 on ollut noin seitsemän henkilöä. Epäsäännöllisesti myös muita asiantuntijoita ja opettajia on osallistunut vaikutusarviointien vetämiseen.

Työajallisesti vaikutustenarviointien vetämiseen ei juuri kenellekään ole kunnolla varattu aikaa. Toimialalla 14 viikon välein pidettävät tietosuojatalkoot, joissa yksi päivä on pyhitetty vaikutustenarvioineille ja sovellusten tarkistamiselle, ei riitä tähän alkuunkaan. Nykyisellä tahdilla vastuuhenkilöillä pitäisi olla varattuna yksi päivä viikoittain, jotta vaikutustenarviointeja pystyttäisiin tekemään kaikista esitetyistä pyynnöistä. Resursseja tähän tarvittaisiin siis huomattavasti lisää. Ruotsinkielisellä palvelualueella vaikutustenarviointien vetäminen ei kuulu kenenkään toimenkuvaan eikä sille ole varattu työaikaa.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on käytössä useita satoja varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa käytettäviä sovelluksia. Työajallisesti kaikista näistä ei kyetä tekemään vaikutustenarviointia nykyisillä resursseilla. Toimialan johto on hyväksynyt "Kason vaikutustenarvioinnin" käyttämisen. Kyseessä on lyhyt lomake, jota käytetään erilaisten sovellusten tarkistamiseen, joiden toimittajien kanssa Vantaan kaupunki ei ole laatinut erillistä hankinta- tai pienhankintasopimusta. Virallinen vaikutustenarviointi on siis tekemättä sadoista sovelluksista.

Vaikutustenarvioinnit vaativat jatkuvaa päivittämistä järjestelmiin, sovelluksiin ja prosesseihin tehtävien muutosten osalta. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla ei kuitenkaan pystytä tarkastamaan uusia tulevia järjestelmiä ja sovelluksia siinä määrin kuin tarve olisi, puhumattakaan että toimialalla voitaisiin palata jo tehtyjen vaikutustenarviointien päivittämiseen. Toiveena olisi, että kaupunki tekisi keskitetysti laajoja vaikutustenarviointeja palveluihin mitä käytetään useammalla toimialalla, esimerkiksi Microsoft saisi olla mahdollisimman kattavasti selvitetty.

Sitä, kuinka monta vaikutustenarviointia on tehty ja hyväksytty ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, on täysin mahdotonta arvioida. Samoin sitä, kuinka monessa tapauksessa henkilötietojen käsittely on aloitettu ennen vaikutustenarvioinnin hyväksymistä, ei ole mahdollista arvioida.

Nykyisin tietoisuus tietosuojasta on lisääntynyt, ja se otetaan aikaisemmassa vaiheessa huomioon. Tästä huolimatta edelleenkin tulee paljon yllätyksiä. Haasteena on myös, että usein vaikutustenarviointi tarvittaisiin mahdollisimman pian. Tätä jäädään harvoin odottelemaan, vaan hankinta tehdään vaikutustenarvioinnilla tai ilman. Opetuksessa käytettävien sovellusten osalta haasteena on myös se, että opettajat pystyvät usein ottamaan sovelluksen teknisesti käyttöön ennen kuin vaikutustenarviointi on tehty.

Hankintaprosessien osalta toimialan vaikutustenarviointien vetäjien aika ei riitä olemaan mukana hankintojen vaikutustenarviointiprosessissa vasta kuin loppu-

suoralla, jolloin hankittava sovellus on jo pitkälti määritetty toiminnallisuuden ehdoilla, eikä niinkään tietosuojan ehdoilla.

Toimialan nykyiset resurssit eivät siis lainkaan riitä vaikutustenarviointien lainmukaiseen toteuttamiseen.

4) Informointiasiakirjat

Kaikki Kasvatuksen ja oppimisen toimialan informointiasiakirjat on päivitetty vuonna 2023. Informointiasiakirjoihin on muun muassa päivitetty tietosuojavaltuutetun ja rekisterien yhteyshenkilöiden ajantasaiset yhteystiedot.

Kaikista informointiasiakirjoista on myös ajantasaiset ruotsinkieliset versiot.

Toimialalla informointiasiakirjat on käännetty englanniksi syksyllä 2023. Vantaan kaupungilla on kansainvälinen koulu ja myös verkkosivusto on englannin kielellä. Kääntämällä informointiasiakirjat on varmistettu informoinnin läpinäkyvyys, ja se, että rekisteröidyt ymmärtävät informointiasiakirjojen sisällön. Myös englanninkielisten informointiasiakirjojen pitäisi olla ajan tasalla.

Toimialalla ei ole erikseen määritelty informointiasiakirjojen päivittämiseen liittyvää prosessia eikä sitä ole dokumentoitu.

5) Toimialan omat nostot

Vuosi 2023 oli toimialalle tietosuojan suhteen merkityksellinen. Kesällä 2023 Helsingin hallinto-oikeus antoi ratkaisun (ei lainvoimainen) tietosuoja-asiassa liittyen Google opetusohjelman käyttöön. Ratkaisussaan hallinto-oikeus katsoi tietosuoja-valtuutetun tavoin, että rekisterinpitäjän eli Espoon kaupungin henkilötietojen käsittelyperusteeksi ei Google Workspace for Education -opetusohjelman osalta esitetystä laajuudessa sovellettu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Eli rekisterinpitäjän harjoittama henkilötietojen käsittely on tältä osin ollut yleisen tietosuoja-asetuksen vastaista. Myös Vantaan kaupunki käyttää useiden muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien tapaan Google Workspace for Education -opetusohjelmaa. Asiaan liittyen Vantaan kaupunki on käynyt aiheesta vuoropuhelua useiden muiden opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa. Asiasta odotetaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua. Koulutusta koskevista laeista ja opetussuunnitelman perusteista seuraa velvollisuus opettaa elämässä tarpeellisia tietoja taitoja sekä hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa osana opetusta. Näitä taitoja ei voida opettaa ilman sähköisiä oppimisympäristöjä, joten opetuksen järjestäjä on käytännössä sidottu käyttämään jotakin sähköistä opetusalustaa. Toimi-

alalla on päivitetty Google Workspace for Educationin vaikutustenarviointia muun muassa käsittelyperusteen osalta siten, että siinä viitataan esimerkiksi velvollisuuden noudattaa opetussuunnitelman perusteita, joista seuraa velvollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Tietojen siirto Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on myös ollut ajankohtainen teema toimialalla. Asiaa koskevaa ohjeistusta ja prosessikuvausta on alettu päivittää. Asiasta on myös tehty vaikutustenarviointi vuoden 2022 lopulla, jota on tarkoitus päivittää. Erityisesti haasteena on terveydenhuollon tai sosiaalihuollon asiakkuuden paljastuminen hyvinvointialueen pyytäessä tietoja. Opetushallitus on luvannut ohjeistaa tästä enemmän.

Loppuvuodesta 2023 alkaen Opetushallitus on alkanut tarjoamaan MPASSid:n¹ viranomaispalveluna. Olennaisin muutos on käytännössä se, että enää koulutuksen järjestäjän ei rekisterinpitäjänä tarvitse Opetushallituksen tulkinna mukaan tehdä henkilötietojen käsittelijöiden (palveluntarjoajien) kanssa tietosuoja-asetuksen 28 artiklan mukaisia sopimuksia henkilötietojen käsittelystä. Sitoutuminen MPASSid:n palvelun ehtoihin nimittäin korvaa tämän. Kasvatuksen ja oppimisen toimialalla on jo käytetty MPASSid:tä.

Kaupunkiympäristön toimiala

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Kaupunkiympäristön toimialalla on toimittu kaupunkitasoisen linjauksen mukaisesti koko ajan, eli toimialalla on veloitettu henkilöt Vantaa-Infoon todistamaan henkilöllisyytensä henkilötietoja sisältävien asiakirjojen tarkistuspyyntöjen yhteydessä. Toimialalla ei ole ollut muita tapoja ohjeistettuna henkilöllisyyden varmistamiseksi, eikä muilla tavoilla kuin Vantaa-Infon kautta tulleita pyyntöjä ole otettu vastaan.

Kaupunkitasoinen ohjeistus asiasta muuttui vuoden 2023 syksyllä, kun todettiin, että kaupunki ei voi edellyttää Vantaa-infossa käyntiä, vaan henkilöllisyyden tarkastamisen tulisi olla mahdollista myös muilla tavoin. Kaupunkiympäristön toimiala

¹ Kyseessä on kertakirjautumistapa. Yksillä tunnuksilla on siis mahdollista kirjautua useisiin eri palveluihin.

on pitänyt tärkeänä, että myös uudessa tilanteessa saataisiin kaupunkitasoinen linjaus siitä, millä tavoin henkilöllisyys voidaan varmistaa tietoturvallisesti. Tällainen linjaus saatiin marraskuussa 2023.

On hyvä kuitenkin huomata, että henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyyntöjä on ollut kaupunkiympäristön toimialalla todella vähän. Vuoden 2023 aikana ei esimerkiksi tullut yhtään henkilötietojen tarkistuspyyntöä koko toimialalle.

Vuosittain tulee yleensä muutamia pyyntöjä saada julkisia henkilötietoja erilaisia suunnitelmia tai projekteja varten, joista kaupungingeodeetti tekee luovutus päätöksen. Vuoden 2023 aikana tällaisia pyyntöjä tuli 2 kappaletta.

Luovutetut tiedot annetaan yleensä siinä muodossa kuin niitä pyytävä taho ne haluaa. Yleensä aineisto on Excel-muodossa, ja se toimitetaan salattuna sähköpostina aineiston pyytäjän yhteyshenkilölle.

Yksittäisiä kiinteistönomistajatietoihin liittyviä tietoja annetaan puhelimitse tai sähköpostilla, mutta jos pyyntö koskee useampien henkilöiden tietoja, niin silloin pyytäjä täyttää lomakkeen, jolla pyytää tietoja ja perustelee miksi niitä pyytää ja mitä tarkoitusta varten. Tällöin kaupungingeodeetti tekee asiasta erillisen päätöksen. Toistaiseksi päätös on aina ollut myönteinen, pois lukien sellaiset henkilötiedot, joihin on liittynyt luovutuskielto.

Toimialan prosessi henkilötietojen luovutuksille tarkastusprosessin yhteydessä toimii siten, että kirjaamosta tulee tieto kaikille kolmelle toimialan tietosuojayhteyshenkilölle. He varmistavat, että tietojen pyytäjän henkilöllisyys on tarkastettu asianmukaisesti ja koordinoivat pyynnön eteenpäin toimialan eri yksiköihin. Kun tiedot on saatu, niin ne kootaan tietosuojayhteyshenkilöiden toimesta ja toimitetaan tietoja pyytäneelle henkilölle joko postitse tai salattuna sähköpostina. Alkuvuodesta 2024 tulleen henkilötietojen tarkastuspyynnön yhteydessä kävi ilmi, että yksiköiden vastuuhenkilöiden listaa on syytä päivittää.

Henkilötietojen luovutukseen liittyvät seikat on kuvattu erikseen jokaisessa kaupunkiympäristön toimialalla tehdyssä järjestelmäkohtaisessa vaikutustenarvioinnissa.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Kaupunkiympäristön toimialan tiedossa ei ole, että toimialan hallussa olevista järjestelmistä siirrettäisiin tietoja EU- tai ETA-alueen ulkopuolelle. Toimialan näkemys on, että henkilötietojen mahdollisia siirtoja Yhdysvaltoihin ja niistä aiheutuvia

toimenpiteitä tulisi aina ensisijaisesti arvioida kaupunkitasoisesti, jotta varmistettaisiin riittävä osaaminen.

3) Tietosuojaan vaikutustenarvioinnit

Vuonna 2023 toimialalla tehtiin 3 uutta tietosuojaan vaikutustenarviointia ja päivitettiin 2 aiemmin jo tehtyä. Lisäksi tehtiin yksi alkukartoitus, jossa todettiin, että vaikutustenarviointia ei ole tarpeen tehdä. Tehdyt vaikutustenarvioinnit on hyväksynyt asiasisällöstä riippuen joko kaupungininsinööri, kiinteistöjohtaja tai kaupunkisuunnittelujohtaja.

Toimialalla vaikutustenarvioinnin vetäjänä on toiminut kaikki tietosuojayhteyshenkilöt, eli 3 henkilöä. Kenenkään toimialan tietosuojayhteyshenkilön työtehtävissä ei ole erikseen määritelty prosenttiosuutta siihen kuinka paljon vaikutustenarviointien tai yleensäkin tietosuoja- tai tietoturva-asioiden hoitamiseen on mahdollista työajasta käyttää.

Vaikka kaupunkiympäristön toimiala on laaja, niin 3 henkilöä on ihan riittävästi tähän tehtävään. Se ei kuitenkaan muuta sitä tosiasiaa, että olisi huomattavasti tehokkaampaa henkilöstöresurssien käytön ja henkilötietojen suojaamisen näkökulmasta, jos vaikutustenarvioinnit tehtäisiin kaupunkitasoisesti tietosuojavastaavan toimialalla sen sijaan, että kaikki toimialat tekevät niitä itsenäisesti.

Vaikutustenarviointien päivittämisen suhteen ei ole mitään erillistä prosessia. Tieto päivitystarpeesta tulee joko tietohallinnosta, jos ohjelmistoa ollaan uusimassa/päivittämässä tai ohjelmistojen pääkäyttäjiltä. Tämän jälkeen arvioidaan tapauskohtaisesti, miten prosessia on syytä viedä eteenpäin.

Käytännössä kaikki vaikutustenarvioinnit on tehty niin, että ohjelmisto on ollut jo käytössä, eli ne on tehty jälkeinpäin. On kuitenkin hyvä huomata, että lähes kaikki kaupunkiympäristön toimialan ohjelmistot ovat olleet jo käytössä ennen kuin vaikutustenarviointeja on edellytetty.

Tieto vaikutustenarviointien tarpeesta uusien ohjelmistojen hankinnan yhteydessä tulee yleensä tietohallinnosta. Tosin tässä suhteessa historia on vielä hyvin lyhyt, niin ei pystytä oikein sanomaan toimiiko asia niin kuin pitää.

Järjestelmien päivittämiset / vaikutustenarviointien päivittämiset tapahtuvat käytännössä niin, että järjestelmä päivitetään ja vaikutustenarviointi päivitetään vasta sen jälkeen. Suurin syy on varmasti se, että käytännössä on mahdotonta päivittää

vaikutustenarviointia ennen järjestelmän käyttöönottoa, koska ei kukaan tiedä kuinka järjestelmä oikeasti toimii, kun vasta sitten kun se käytössä.

4) Informointiasiakirjojen päivittäminen ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat

Kaupunkiympäristön toimialan informointiasiakirjat päivitettiin pääosin loppuvuodesta 2023 vastaamaan uutta kaupunkitasaista ohjetta. Muutokset liittyivät pääasiassa asiakirjojen rakenteeseen ja luettavuuteen sekä yhteystietojen ajantasaistamiseen. Lisäksi katujen ja puistojen suunnittelu- ja varikkotoimintojen informointiasiakirjaan tehtiin sisällöllisiä päivityksiä. Alkuvuodesta päivitettäväksi tulee vielä pysäköinninvalvonnan informointiasiakirja. Toimialan informointiasiakirjat löytyvät kaupungin verkkosivuilta suomeksi ja ruotsiksi.

Informointiasiakirjojen ylläpito ja päivittäminen on jatkuvaa työtä, joka on kaupunkiympäristön toimialalla nimettyjen tietosuojayhdyshenkilöiden vastuulla. Asiakirjojen päivittämistarpeita saattaa tulla esiin esim. prosessien muuttuessa tai mikäli informointiasiakirjoissa havaitaan puutteita.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Yleisenä nostona kaupunkiympäristön toimiala toteaa edelleen toivovansa, että kaupungin tietosuoja-asioita keskitettäisiin enemmän kaupunkistrategian ja johdon toimialalle, jolloin niistä vastaisi henkilöt, jotka tekevät niitä koko ajan ja enemmän. Nyt samoja asioita pyöritellään kaikilla toimialoilla, mikä ei todellakaan ole tehokasta työajan käyttöä. Nykyinen toimintamalli johtaa toisaalta päällekkäiseen työhön eri toimialoilla ja toisaalta siihen, että osa tarpeellisista tietosuoja-asioista putoaa organisaatorajojen väliin ja jää hoitamatta. Vakavana huolena kaupunkiympäristön toimiala toteaa myös, että nykyinen hajautettu tietosuoja-asioiden käsittely ei mahdollista sellaista tietosuoja-asioiden osaamisen ja asiantuntemuksen kehittämistä, jota Vantaan kaupungin kokoisessa organisaatiossa tarvittaisiin.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Talous ja strategia

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Talouden ja strategian palvelualueella strategia- ja tutkimusyksikkö luovuttaa Vantaan kaupungin asukkaiden henkilötietoja Vantaan kaupungin sisäiseen viranomaiskäyttöön, mutta ei suoraan rekisteröidyille. Henkilötietojen luovutuspyynnöt tulevat kirjallisina Vantaan kaupungin sisältä, joten strategia- ja tutkimusyksikön on

mahdollista tarkistaa tietojen pyytäjän henkilöllisyys Vantaan järjestelmistä. Palvelu-alue on kuvannut luovutusprosessit tietosuojan vaikutustenarviointeihin.

Palvelualue hoitaa kaupungin maksuliikennettä, jolloin laskutusliittymistä tulevat rekisteröityjen henkilötiedot ovat kaupungin toimialojen tarkistamia.

Palvelualueelle on tullut yksi henkilötietojen tarkastuspyyntö vuoden 2023 aikana.

Henkilötietojen tarkastuspyyntöprosessissa palvelualue noudattaa Vantaan kaupungin ”Henkilötietojen tarkastuspyyntöön vastaaminen” -ohjetta. Palvelualueen järjestelmissä on toiminnot, joilla yhteyshenkilöt tai yhteyshenkilön pyynnöstä tietojärjestelmätoimittaja saavat tulostettua rekisteröidyn pyytämät tiedot yhden kuukauden kuluessa.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Vantaan kaupunki luovuttaa henkilötietoja Intrum Oy:lle Vantaan kaupungin tekemien myyntilaskujen saatavien perintään. Pääsääntöisesti Intrum Oy ei luovuta henkilö-tietoja Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolelle. Intrum Oy käyttää kuitenkin ulkopuolisia palveluntarjoajia, jotka huolehtivat käsiteltyjen tietojen säilyttämisestä tai vastaavista palveluista ja joilla saattaa olla pääsy Intrumin käsittelemiin henkilö-tietoihin. Nämä palveluntarjoajat saattavat sijaita Euroopan talousalueen ulkopuo-lella, kuten Yhdysvalloissa. Intrum huolehtii siitä, että mahdolliset vastaanottajat ovat sertifioineet itsensä DPF-ohjelmaan ennen siirtoa. Palvelualue on kirjannut Intrumin vastuun Perintäpalvelun vaikutustenarviointiin.

Palvelualue käyttää SAP-talousraportoinnissa Microsoft PowerBI:tä ja SAP Analytics for Office -ohjelmistoa. Microsoft Oy saattaa siirtää henkilötietoja Yhdysvaltoihin, vaikka tietoja käsitellään pääasiassa EU/ETA-alueella. Vantaan kaupunki sallii tietojen siirron Yhdysvaltoihin tietosuojan riittävyyspäätökseen pohjautuvan tieto-suojakehyksen (DPF) perusteella, koska Microsoft Oy löytyy DPF-ohjelmasta. Käsittelyperusteen muutos tarkennetaan vuoden 2024 vaikutustenarviointeihin.

3) Tietosuojan vaikutustenarviointit

Talouden ja strategian palvelualue on tehnyt vaikutustenarvioinnin prosesseista, järjestelmistä ja sovelluksista, joista riskiarvion mukaan vaikutustenarviointi on tarpeen.

Talouden ja strategian palvelualueen vaikutustenarviointit on hyväksynyt pääosin talous- ja strategiajohtaja, talouspalvelukeskuksen johtaja on hyväksynyt kaksi vaikutustenarviointia.

Talouden ja strategian palvelualueella vaikutustenarviointien vetäjiä oli yksi vuonna 2023. Vetäjälle ei ole erikseen määritetty prosenttiosuutta työajasta vaikutustenarviointeihin. Käytännössä vaikutustenarviointit veivät 10 % hänen vuosittaisesta työajastaan vuonna 2023. Vetäjän työaika on riittänyt vaikutustenarviointien tekemiseen, ja yksi vetäjä on ollut palvelualueella riittävästi, koska talouden ja strategian palvelualueen vaikutustenarviointit on tehty.

Talouden ja strategian palvelualueen järjestelmät ovat olleet käytössä jo ennen vuotta 2018, jolloin lainsäädäntö ei vielä edellyttänyt vaikutustenarviointeja. Vaikutustenarviointit on siis tehty sen jälkeen, kun henkilötietojen käsittely on jo aloitettu. Järjestelmäpäivityksissä palvelualue on tehnyt tai päivittänyt vaikutustenarviointit ennen kuin palvelualue on toteuttanut päivitykset järjestelmiin, mikäli järjestelmämuutos on aiheuttanut muutoksia henkilötietojen käsittelyyn.

Hankkeiden toteutuksessa tietohallinnon projektipäälliköt ottavat yhteyttä vaikutustenarviointista talouden ja strategian palvelualueen vaikutustenarviointien vetäjään. Toimialan vaikutustenarviointien vetäjä ei osallistu järjestelmien hankintaprosessiin muutoin kuin niissä järjestelmissä, jotka liittyvät hänen oman yksikkönsä toimintaan. Vantaan kaupungilla tietohallinto hankkii järjestelmät. Palvelualue käsittelee kaikki ICT-hankinnat ja tarpeet vuosittaisessa digityöpajassa, joista tietohallinto ohjaa oikeisiin budjetteihin palvelualueen esiin nostamat tarpeet. Toimialan vaikutustenarviointien vetäjä saa tiedon hankinnasta siinä vaiheessa, kun kilpailutus on tehty ja tietohallinto toteuttaa projektia.

Palvelualueen resurssit ovat riittäneet vaikutustenarviointien ylläpitoon. Vantaan kaupungin tietohallinto avusti palveluallueta vaikutustenarvioinneissa. Järjestelmien vastaavilta löytyi riittävästi aikaa vaikutustenarviointien läpikäyntiin. Talouden ja strategian palvelualueen järjestelmät ovat pääosin maksuliikenteen ja kirjanpidon järjestelmiä, joissa tietoturvakriteerit ovat tiukat. Rahaliikenteen suojaamiseen tarkoitettu tietoturva edistää hyvin myös tietosuojan toteutumista. Palvelualue on laatinut järjestelmistään lainmukaiset vaikutustenarviointit, jolloin vaikutustenarviointien päivittäminen muutoksissa on helpompaa. Vaikutustenarviointeja voi myös käyttää pohjana silloin, kun palvelualue hankkii uusia järjestelmiä - taloushallinnon prosessit ovat pitkälti samoja, vaikka järjestelmä vaihtuu.

4) Informointiasiakirjat

Talouden ja strategian palvelualue on päivittänyt vuoden 2023 aikana tilastoinnin ja tutkimuksen sekä Webropolin informointiasiakirjat. Taloushallinnon prosesseista ei ole informointiasiakirjaa, talouspalveluiden tavoitteena on kirjoittaa se alkuvuodesta

2024. Nykyinen taloushallinnon yhtä kokonaisuutta kuvaava informointiasiakirja ei kuvaa koko taloushallinnon henkilötietojen käsittelyn prosessia, vaikka toisaalta jokaisesta järjestelmästä ei kannata tehdä omaa informointiasiakirjaa. Informointiasiakirjat on julkaistu Vantaa.fi-sivustolla, joten niistä on myös ruotsinkieliset versiot. Palvelualue ei ole tehnyt muun kielisiä versioita informointiasiakirjoista.

Tekstien ajantasaisuuden varmistaa talouden ja strategian palvelualueen tietosuojan vastuhenkilö ja järjestelmien vastuhenkilöt. Järjestelmien vastuhenkilöt laativat uudet informointiasiakirjat ja päivittävät vanhoja yhdessä tietosuojan vastuhenkilön kanssa.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Talouden ja strategian palvelualueella oli kolme tietoturvaloukkausilmoitusta vuoden 2023 aikana, joiden syynä olivat liian laajat käyttöoikeudet. Missään niistä ei aiheutunut haittaa rekisteröidyille.

Palvelualueen strategia- ja tutkimusyksiköllä on ollut haasteita tiedonhallintalain mukaisen henkilötietojen käsittelyn lokituksen toteutuksessa Vantaan kaupungin eniten kuntalaisten henkilötietoja sisältävään järjestelmään. Palvelualue on pyytänyt jo toukokuussa 2022 lokituksen toteutusta tietohallinnolta sekä Facta Väestö -osaan että Tilasto- ja tutkimusrekisterin käyttämälle jaetulle verkkolevyasemalle. Facta Väestö -osan palvelutoimittaja toteutti Facta Väestö -osaan henkilötietojen tarkasteluun käytettyjen tietokantakyselyiden Audit Trail -lokituksen vuonna 2023, mutta lokituksen seuranta- ja valvontakäytäntöjen järjestäminen on vielä kesken. Vantaan kaupungin tietohallinto ja tietojärjestelmätoimittaja eivät ole lisäksi pystyneet toteuttamaan palvelualueen tutkimus- ja tietopalvelutiimin tiedostopalvelimelle tallennettujen henkilötietojen käsittelyyn täysin tietosuojalain mukaista lokitusta. Tiedostopalvelimella on lokitus päällä, mutta järjestelmän tuottaa liikaa lokia ja lokia on mahdollon tulkita. Tiedonhallintalain 17 § ei edellytä pelkästään lokitietojen keräämistä, vaan myös lokitietojen tulee olla tulkittavissa. Jos tietojärjestelmän tuottamat lokitiedot eivät ole tulkittavissa, voidaan katsoa, että lain sisältöä ei ole täytetty, sillä lokitietojen keräämisestä ei ole käytännön hyötyä, jos niitä ei voida tulkita tai käyttää tarkoituksenmukaisella tavalla tietoturvan ja tietosuojan valvomiseen.

Palvelualueen muut tietojärjestelmät ovat taloushallinnon järjestelmiä, joissa on lokitus ja järjestelmäkohtaisia automaattihälytyksiä poikkeavista tapahtumista, joita Vantaan kaupungin järjestelmätoimittajien tietoturva-asiantuntijat analysoivat.

Vaikutustenarvioinnissa tosin havaittiin, että iScala-järjestelmän lokitus ei ollut päällä, mikä korjaantuu alkuvuodesta 2024 järjestelmäpäivityksessä.

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) teki 1.6.2022-30.4.2023 väestötietojärjestelmän (VTJ) kyselyjen tarkastuksen Vantaan kaupungilla. Tarkastuksen avulla DVV täsmensi tilannekuvaa hyvien käytänteiden toteutumisesta VTJ-kyselyjen käytössä ja esitti kehitysehdotuksia tarvittavin osin. Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää Vantaan kaupungin toiminnan vaatimusten ja suositusten mukaisuutta VTJ-kyselyjen osalta. Tavoitteena oli myös varmistaa, että käytettävät työmenetelmät ja ohjeet ovat ajantasaisia ja ohjaavat oikeanlaiseen VTJ-tietojen käyttöön. DVV teki tarkastuksen toiminnan, käytön, yhteistyön, tietoturvallisuuden ja -suojan, lainsäädännön, tietolupien sekä riskien- ja laadunhallinnan, varautumisen ja teknisen valvonnan näkökulmista. DVV:llä ei ollut huomauttamista talouden ja strategian palvelualueen käytännöistä. DVV:n suosituksena Vantaan kaupungille oli ISO 9001 -laatustandardin käyttöönotto.

Digi- ja väestötietovirasto toteutti palvelualueen hallinnoimaan VTJ-kyselyyn kaksivaiheisen kirjautumisen, mikä parantaa internetissä käytettävän selainsovelluksen tietosuojaa.

Elinvoimapalvelut

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Elinvoimapalvelut ei ole vastaanottanut tietopyyntöjä rekisteröityjen (yritysten) taholta. Elinvoimapalveluissa ei ole vakiintunutta tapaa henkilöllisyyden tarkistamiseen.

Henkilötietoja ei ole luovutettu yhdellekään rekisteröidylle vuoden aikana. Henkilötietojen luovutuksia tapahtuu lähinnä rekisterinpitäjältä rekisterinpitäjälle, eli esimerkiksi hankkeiden toteuttajien ja rahoittajan välillä.

Rekisterinpitäjältä rekisterinpitäjälle tietoja luovutetaan enimmäkseen salatus sähköpostin kautta. Esimerkiksi hankekumppanit saattavat luovuttaa toisilleen hankkeen maksatushakemuksiin liittyviä dokumentteja.

Ei-arkaluontoista tietoa, kuten tapahtumien osallistujatietoja ja esimerkiksi yritysten sähköpostiosoitteita saatetaan luovuttaa hankekumppaneiden kesken hanketyöntekijöiden yhteisen Teams-kanavan kautta, jos hanke on tehnyt sopimuksen yhteisrekisterinpitäjyydestä. Käsittely on joissain tapauksissa välttämätöntä

hankkeen toteuttamiseksi. Teamsissa ei kuitenkaan käsitellä arkaluontoisia tietoja. Elinvoimapalveluissa odotetaan kaupunkitasoista Teams-vaikutustenarviointia.

Luovutusprosessit pyritään jatkossa kuvaamaan kattavasti vaikutustenarvioinneissa, mutta useammasta hankkeesta ei ole tehty vaikutustenarviointeja. Järjestelmien osalta luovutusprosessia on kuvattu tarkasti esimerkiksi CRM-järjestelmä Hakosaloa koskevassa vaikutustenarvioinnissa.

- Minkälainen prosessi tietojen tarkastuspyynnölle on, että pyyntö voidaan toteuttaa 1 kk kuluessa?

Vantaa-infoon saapunut tarkastuspyyntö kirjataan tietosuojavastuuhenkilöiden toimesta Astaan. palvelualueen suunnittelija kerää asiakkaasta järjestelmiin tallennetut tiedot ja toimittaa ne asiakkaalle esimerkiksi salatun sähköpostiviestin liitteenä.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

- Mistä järjestelmistä/sovelluksista päivitykset käsittelyperusteen muutoksesta kirjattiin tehtyihin vaikutustenarviointeihin?

Elinvoimapalveluissa ei ole aloitettu Teamsia koskevaa vaikutustenarviointia, vaan se on jäänyt odottamaan kaupunkitasoista M365-vaikutustenarviointia, jonka pohjalle oma käyttötarkoituksemme voitaisiin perustaa.

- Kuinka monta yhdysvaltalaista yritystä oli sertifioitunut DPF-ohjelmaan?
- Tunnistettu yksi yritys (Microsoft).

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Lokakuun 2023 jälkeen vaikutustenarvioinnit hyväksyy elinvoimajohtaja.

Elinvoimapalveluissa on yksi nimetty vetäjä. Ei ole määritelty mikä prosenttiosuus työtehtävistä on varattu vaikutustenarviointien tekemiseen.

Työaika ei ole riittävästi, eikä vaikutustenarviointien vetäjiä ole riittävästi. Palvelualueelta puuttuu myös nimetty lakimiesresurssi.

Elinvoimapalveluissa on tarvetta nykyistä useammalle vaikutustenarviointien vetäjälle muun muassa kokeilualustan käyttöönoton ja kasvavien hankemäärien myötä. Meillä on myös tarve päästä ketterästi kokeilemaan erilaisia digitaalisia ratkaisuja.

Elinvoimapalveluilla ei tällä hetkellä ole olemassa olevaa prosessia vaikutustenarviointien päivittämiseen. Mikäli resursseja saataisiin lisää, olisi mahdollista toteuttaa esimerkiksi ennakointityötä niin, että vaikkapa neljännesvuosittain jaettaisiin

tietoa siitä, mitä uusia järjestelmätarpeita tai hankkeita on tulossa. Hankkeiden suunnitteluvaiheessa olisi tärkeää tunnistaa tarve vaikutustenarviointien tekemiselle.

Hankkeita suunniteltaessa tietosuojaa tullaan jatkossa ottamaan paremmin huomioon - tähän asti näin ei ole toimittu. Tähän tullaan luomaan käytäntö yhdessä kaupunkitasoisen hanketoimiston vetäjän kanssa.

Mikäli palvelualue ei itse hanki järjestelmää, hankintaprosessiin on osallistuttu substanssin tuottajina antaen tietoa siitä, mihin järjestelmää tullaan käyttämään. Toimialan vaikutustenarvioinnin vetäjä pyrkii jatkossa olemaan mukana hankintaprosesseissa.

Palvelualueen resurssit eivät riitä vaikutustenarviointien lainmukaiseen toteutukseen. Muun muassa TE24-uudistus tulee lisäämään työmäärää jatkossa merkittävästi, ja elinvoimapalveluiden toiminta tulee kaiken kaikkiaan kasvamaan sekä hankkeiden että käytettävien järjestelmien osalta. Kevään 24 aikana käsitellään valtiolta siirtyviä hankintasopimuksia ja niihin liittyviä tietosuojamäärittelyjä mm. vaikutustenarviointien osalta.

Lisäksi hanketoiminnan suunnittelun alkuvaiheissa pitäisi käynnistää vaikutustenarvointi ja käydä keskustelua esim. käytettävistä järjestelmistä. Näin aloittava projektipäällikkö saisi aloittaa hankkeen ns. avaimet käteen -periaatteella.

4) Informointiasiakirjat

Elinvoimapalveluiden informointiasiakirja on päivitetty loppuvuodesta 2023. Asiakirja löytyy ruotsin- ja englanninkielisenä. Tarvetta muun kielisille informointiasiakirjoille ei ole. Elinvoimapalveluissa ei toistaiseksi ole dokumentoitua prosessia informointiasiakirjojen päivittämiseen. Suunnittelijan vastuulla on elinvoimapalveluiden informointiasiakirjan päivittäminen.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Elinvoimapalveluista tuli oma palvelualueensa elokuussa 23. Tätä ennen elinkeinopalvelut oli osa kasvupalveluiden palvelualueetta. Tällä hetkellä palvelualueelta puuttuu lakimiesresurssi.

Olisi hienoa, jos kaikista käyttöönotettavista järjestelmistä olisi kaupunkitasoisesti tehty master-vaikutustenarvointi, joita voitaisiin muokata käyttötapaus-/palvelukohtaisesti.

Hankkeille olisi välttämätöntä löytää jokin Teamsille vaihtoehtoinen turvallinen paikka, jonne ne voisivat kerätä esimerkiksi rahoittajan edellyttämät osallistujalistat tapahtumista ja jossa tietoa voidaan yhteishankkeissa säilyttää.

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelut

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Vastaanottajan henkilöllisyys varmistetaan ennen henkilötietojen luovuttamista tai lähettämistä. Asiakastapaamisen alussa asiakasta pyydetään näyttämään henkilöllisyystodistus (passi/henkilökortti), ja tilanteen mukaan myös ulkomaalaisen oleskelulupakorttia hyödynnetään tunnistamisessa (oleskelulupakortti ei ole virallinen henkilöllisyystodistus). Asiakkaalle voidaan lähettää tekstiviestillä esim. tieto varatusta ajasta hänen ilmoittamaan puhelinnumeroon, jolloin ei erikseen ennen jokaisen viestin lähettämistä varmisteta henkilöllisyyttä uudelleen.

Lisäksi asiakas voi kirjautua Oma asiointi -järjestelmään (vahva tunnistautuminen), josta hän näkee URA/A-TMT-asiakasrekisteriin itsestään kirjatut tiedot.

Asiakkaalle soitetaan asiakasrekisterissä olevaan puhelinnumeroon henkilöllisyyden varmistamiseksi. Tarkentavat kysymykset: hetu, osoite, työhistoria ja muut asiakkuuteen liittyvät kysymykset. 1/2024 henkilöstöä on koulutettu tietosuojalain 29 §:n muutoksista; nyt laissa säädetään, että henkilötunnuksen ja nimen kysyminen eivät ole riittäviä tapoja henkilöllisyyden varmistamiseen, vaan sen lisäksi tulee esittää tarkentavia kysymyksiä esim. asiakkuudesta asiakasrekisterissä olevista tiedoista (osoitetiedot, työhistoria jne.). Lisäksi henkilökunnan tietoon saatetaan kaupunkitasoinen ohje tunnistamisesta.

Pyyntöjä otetaan vastaan sähköpostitse ja tiedot on toimitettu henkilöllisyyden varmistamisen jälkeen. Toimintatapa vastaa tietosuoja-asetuksessa rekisteröityjen oikeuksista säädettyä. Lähtökohtaisesti asiakkaalle luovutetaan tiedot asiakastapaamisen yhteydessä. Jos tämä ei rekisteröidylle käy, voidaan tiedot luovuttaa postitse tai hänen halutessaan/pyytäessään salatulla sähköpostilla, jonka tietoturva-päällikkö on todennut tietoturvalliseksi välineeksi tietojen luovuttamiseen.

Työllisyyspalveluiden asiakkaille tehtiin vuoden 2023 aikana yhteensä 41125 lausuntoa. Vuoden aikana asiakkaisiin liittyviä yhteydenottoja kirjattiin yhteensä 337 075 kappaletta. Yhteydenottoihin kuuluu tilanteet, joissa asiakas on yhteydessä työllisyyspalveluihin tai työllisyyspalveluiden työntekijä yhteydessä asiakkaaseen.

Luovutusprosessit on pyritty kuvaamaan kattavasti vaikutustenarvioinneissa.

Kuntalaispalvelut ovat henkilötietojen käsittelijän roolissa, tietojen luovutus tapahtuu rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti.

Varsinaisia tietojen tarkastuspyyntöjä vuonna 2023 palvelualueella oli seuraavasti:

- Työllisyyspalvelut: Kaksi pyyntöä.
 - Vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palvelut: ei pyyntöjä.
 - Kuntalaispalvelut: ei pyyntöjä, tietojen omistajuus/rekisterinpitäjäys pääsääntöisesti muilla toimialoilla.
- Minkälainen prosessi tietojen tarkastuspyynnölle on, että pyyntö voidaan toteuttaa 1 kk kuluessa?

Vantaa-infoon saapunut tarkastuspyyntö kirjataan Astassa, jolloin tietosuojasta vastaavat henkilöt (työllisyyspalveluiden suunnittelija ja palvelualueen lakimies) saavat siitä tiedon. Tietosuojavastuuhenkilöt selvittävät palveluesihenkilöiltä keiden tiimiin tietopyynnön esittäneen asiakkuus kuuluu. Palveluesihenkilö ja asiakkaan omavalmentaja laativat aikajanan asiakkaan prosessista, jotta tunnistetaan eri järjestelmät, joihin asiakkaasta on kirjattu tietoja. Palveluesihenkilö kerää URA/A-TMT- ja muihin järjestelmiin asiakkaasta kootut tiedot. Jos mahdollista, tiedot toimitetaan asiakkaalle asiakastapaamisen yhteydessä. Asiakkaan toiveesta tiedot voidaan toimittaa hänelle postilla tai asiakkaan niin pyytäessä myös salatun sähköpostiviestin liitteenä.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Työllisyyspalveluissa on aloitettu 18.3.2022 Teamsin käyttöä koskeva vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointi keskeytettiin ja jäätiin odottamaan kaupunkitasoista M365-vaikutustenarviointia, jonka pohjalle työllisyyspalveluiden omaa prosessia (suunniteltu käyttö asiakaspuheluihin) koskeva vaikutustenarviointi voitaisiin tehdä. Tämän vaikutustenarvioinnin osalta riittävyyspäätöksellä on suuri merkitys.

Lisäksi M365-kokonaisuuden PowerBI-sovellusta hyödyntävä asiakassegmentointia koskeva vaikutustenarviointi on käynnistetty vuoden 2023 lopussa.

Vuonna 2023 laadittu ja hyväksytty vaikutustenarviointi CaseM-järjestelmän hyödyntämisestä työllisyystukien käsittelyssä huomioi DPF-ohjelmaan sertifoitumisen.

- Onko toimialalla vielä käytössä järjestelmiä/sovelluksia, joitten osalta muutoksia ei ole tehty ja jos on, niin mikä on aikataulu muutosten tekemiseen?

M365-järjestelmä, jota käytetään myös työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella odottaa kaupunkitasoista vaikutustenarviointia. Teamsia ei käytetä asiakaspuheluihin puuttuvan vaikutustenarvioinnin takia.

- Kuinka monta yhdysvaltalaisista yritystä oli sertifioitunut DPF-ohjelmaan?
Tunnistettu yksi yritys (Microsoft).

3) Tietosuojaan vaikutustenarvioinnit

Tehdyt vaikutustenarvioinnit on hyväksynyt työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtaja tai hänen sijaisensa.

Vaikutustenarviointien vetäjien määrä vuonna 2023:

- Työllisyyspalvelut: yksi vaikutustenarviointien vetäjä. Ainoa nimetty vaikutustenarviointien vetäjä on vastannut 100 % vaikutustenarviointien vetämisestä. Työtehtävien prosenttiosuutta ei ole määritetty.
- Vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palvelut: ei nimettyä vetäjää, työllisyyspalveluiden vaikutustenarviointien vetäjä on käynnistänyt vaikutustenarviointeja ja vastannut niiden vetämisestä.
- Kuntalaispalvelut: Ei nimenomaisesti nimettyä vetäjää, yksittäiset henkilöt ovat tapauskohtaisesti toteuttaneet vaikutustenarviointeja.
- Palvelualueen juristi osallistuu vaikutustenarvioiden tekemiseen. Hän on myös käynnistänyt vaikutustenarviointeja.

Vaikutustenarviointien vetäjiä tarvitaan nykyistä enemmän. Vastuuhenkilön/vastuuhenkilöiden tulisi pystyä nykyistä enemmän keskittymään tietosuoja-asioihin. Lakisääteiset tehtävät ja henkilötietojen käsittelyn määrä tulevat lisääntymään, samalla myös rekisterinpitäjän vastuut ja velvollisuudet.

Palvelualueella ei ole vielä omaa prosessia tai toimintaohjetta vaikutustenarviointien päivitystarpeen tunnistamiseen ja päivittämiseen. Vähäinen resurssi on kohdistunut toistaiseksi lähinnä uusien vaikutustenarviointien läpiviemiseen.

Tietosuojasta vastaavat henkilöt ovat kuitenkin alkuvuodesta 2024 työstäneet vaikutustenarviointien tekemistä ja päivittämistä varten omaa toimintamallia/ohjetta. Luonnoksessa esitetään, että palvelualueen eri toiminnot kertoisivat puolivuositain mahdollisista uusista henkilötietojen käsittelyprosesseista tai muutoksista nykyisiin, jotta päivitystarve tunnistetaan. Vaikutustenarviointien eteneminen, tulokset ja päivittäminen olisivat esim. osa (hankkeen) ohjausryhmän tai vastaavan viranhaltijan toimintaa, joka on tietoinen suunnitellusta tai jo alkaneesta henkilötietojen käsittelystä.

- Kuinka monta vaikutustenarviointia on hyväksytty ennen kuin henkilötietojen käsittely järjestelmissä/sovelluksissa on aloitettu? Kuinka monessa tapauksessa henkilötietojen käsittely on aloitettu ennen vaikutusten-arvioinnin hyväksymistä?
 - Järjestelmäkohtaisia vaikutustenarviointeja
 - CaseM (Vantaa-lisä ja myöhemmin Kesätyöseteliä koskeva vaikutustenarviointi): hyväksytty ennen käsittelyn aloittamista.
 - Julkisten työvoimapalveluiden asiakasrekisterin käyttö kuntakokeilussa (URA/A-TMT), hyväksytty tietojen käsittelyn aloittamisen jälkeen. On kuitenkin syytä huomioida, että järjestelmää on alettu käyttämään siinä vaiheessa, kun laki on määritellyt kaupungin henkilötietojen käsittelijäksi. Myös tällä hetkellä laki määrittelee KEHA-keskukselle velvollisuuden laatia vaikutustenarviointi järjestelmästä, kaupungin vaikutustenarviointi onkin em. syystä laadittu yhteisrekisterinpitäjänä siitä näkökulmasta ja rajauksin, että kaupunki vastaa rekisterinpitäjänä asiakkaidensa tiedoista, ei itse järjestelmästä.
 - Typpi-järjestelmä: hyväksytty tietojen käsittelyn aloittamisen jälkeen, mutta järjestelmää koskevat samat huomiot rekisterinpitäjyydestä kuin URA/A-TMT-järjestelmää.
 - Hakosalo (työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella): hyväksytty tietojen käsittelyn aloittamisen jälkeen.

Kun hankkeita ja prosesseja suunnitellaan, tietosuoja huomioidaan nyt varsin vaihtelevia käytäntöjä noudattaen, minkä vuoksi tietosuojasta vastaavat henkilöt ovat alkaneet valmistella palvelualueelle toimintamallia vaikutustenarviointeja varten.

Kun tieto vaikutustenarviointitarpeesta tunnistetaan, antaa vaikutustenarviointien vetäjä prosessista vastaavalle henkilölle täytettäväksi perustietolomakkeen. Lomakkeelle kootaan keskeiset tiedot prosessista, rekisteröidyistä, järjestelmistä ja mahdollisista yhteistyökumppaneista.

Vaikutustenarvioinnin vetäjä ja prosessista vastaavat henkilöt, jotka tietävät/vastaavat suunnitellusta henkilötietojen käsittelystä, käyvät yhdessä läpi perustietolomakkeen ja tarvittaessa täydentävät sitä. Usein samassa yhteydessä tehdään alkukartoitus ja viedään perustietolomakkeesta muita tietoja vaikutustenarviointiexceeliin.

Yksi mahdollinen toimintatapa jatkossa voisi olla, että ns. käynnistyspalaverissa käydään läpi perustietolomakkeen avulla tietosuojan kannalta keskeiset asiat ja

perehdytetään prosessista vastaava henkilö, jolla paras tieto suunnitellusta henkilötietojen käsittelytarkoituksesta, vaikutustenarviointiexcelin täyttämiseen, jotta he pystyvät nykyistä itsenäisemmin etenemään vaikutustenarvioinnin kanssa, ja tietosuojasta vastaavilla henkilöillä olisi pikemminkin konsultoiva rooli vaikutustenarvioinnin tekemisessä.

Järjestelmien ja sovellusten hankintaprosessiin kuuluu, että vaikutustenarviointi tehdään ennen hankintaa; prosessin yksityiskohdat riippuvat hankinnan vastuuhenkilöstä.

Suunnitteilla olevassa vaikutustenarviointien toimintaohjeessa otettaisiin kantaa siihen, miten jatkossa pystytään paremmin ennakoimaan vaikutustenarviointien tarve eri prosesseissa.

TE24- ja KOTO24-uudistuksien vuoksi palvelualueella tulee olemaan nykyistä huomattavasti enemmän hankintoja, jotka edellyttävät vaikutustenarviointien läpiviemisen.

Käytännössä palvelun hankintavaiheessa olisi tärkeää päästä esittämään kysymyksiä palvelutarjoajien käyttämistä järjestelmistä ja niiden ominaisuuksista (tiedonsiirrot yms.).

- Riittävätkö toimialan/palvelualueen nykyiset resurssit vaikutustenarviointien lainmukaiseen toteutukseen?

Haasteena on ollut niukka tietosuojaresurssi vaikutustenarviointien läpiviemiseen joutuisasti. Kuitenkin lähtökohtana on, että henkilötietojen käsittelyä ei aloiteta ennen vaikutustenarvioinnin tekemistä. TE24- ja KOTO24 -uudistukset tulevat lisäämään nykyistä tietosuojaan liittyvää työmäärää, joten nykyinen resurssi ei ole riittävä. Kevään 2024 aikana käsitellään jo mm. valtiolta siirtyviä hankintasopimuksia, jotka edellyttänevät vaikutustenarviointien laatimista. Siirtyviä sopimuksia on kymmeniä. Tulevia TE24-hankintoja suunnitellaan toteuttavaksi yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa, jonka vuoksi kuntien erilaisia tietosuoja-käytäntöjä tulee sovittaa yhteen. Kilpailutuksesta kulloinkin vastaava kunta toteuttaisi pks-yhteistyössä myös vaikutustenarvioinnin.

4) Informointiasiakirjat

Kaikki tykon informointiasiakirjat on päivitetty vuonna 2023.

Kaksi informointiasiakirjaa odottaa vielä ruotsin käännöstä/käännöksen päivittämistä verkkosivuille. Käytännössä kaikki käännätetään myös englanniksi.

Informointiasiakirjojen päivittämiseen ei ole toistaiseksi dokumentoitua prosessia. Informointiasiakirjat laaditaan vaikutustenarviointien yhteydessä ennen henkilö-

tietojen käsittelyn aloittamista. Päivittäminen tapahtuu, kun tarve tunnistetaan. Palvelualueella kehitetään prosesseja tältä osin.

Palvelualueen lakimies on käytännössä laatinut ja päivittänyt informointiasiakirjoja. Kuntalaispalveluiden osalta esihenkilötehtävissä olevat vastaavat omalla vastuualueella olevien vaikutustenarviointien ja informointiasiakirjojen tekemisestä. Käytännöt ovat olemassa, mutta niitä ei ole dokumentoitu toistaiseksi.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Elinkeinopalvelut ovat muodostaneet 1.9.2023 oman palvelualueensa. Lisäksi kuntalaispalvelut ovat siirtyneet kaupunkikulttuurin toimialalta osaksi uutta työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueutta. Em. seikat vaikuttavat palvelualueella tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn.

Eduskunta hyväksyi vuonna 2023 ns. TE24- ja KOTO24- uudistuksia koskevat lakipaketit. Uudistukset astuvat voimaan vuoden 2025 alusta. Palvelualueella on valmisteltu uudistuksien toimeenpanoa ja esimerkiksi ns. ICT-työryhmä on tarkastellut ja valmistellut tarvittavia järjestelmäratkaisuja.

Lakisääteisten tehtävien laajeneminen lisää henkilötietojen käsittelyn volyymejä ja tuo mukanaan myös uusia prosesseja, jotka edellyttävät rekisterinpitäjältä tietosuojan vaikutustenarviointeja. Rekisterinpitäjältä toimenpiteitä edellyttävät velvollisuudet tulevat lisääntymään. Uutena rekisteröityjen ryhmänä palvelualueen palvelukseen siirtyy liikkeenluovutuksen periaatteella valtiolta huomattava määrä virkamiehiä.

On tunnistettu, että yhteistyö KEHA-keskuksen kanssa tulee olla sujuvaa, jotta kaupunki (työvoimaviranomainen) onnistuu kilpailuttamaan onnistuneesti valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään liitettävät kaupungin omat lisäosat (esim. ajanvarausjärjestelmä), koska KEHA-keskuksella on valta päättää lisäosien liitettävyydestä valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen.

Merkittävä osa työvoimapalveluhankinnoista suunnitellaan toteutettavaksi 2025 alkaen PKS-yhteistyössä. Samoin yhteistyötä valmistellaan mm. työnantaja-palveluiden osalta. PKS-yhteistyössä edellytetään sopimusosapuolilta korkeaa tietosuojan ja tietoturvan tasoa.

Kuntademokratia

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

- Miten tähän mennessä on varmistettu vastaanottajan henkilöllisyys, kun on lähetetty tai luovutettu henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja?

- **Hallintopalvelut:**

- Kun ennakkoäänestystyöntekijät eivät saaneet palkkakuittejaan verkkopankkiin, he ottivat yhteyttä YHT Vaalit -osoitteeseen; ko. sähköpostit välitetään HR-kanavaan (tehdään tiketti HR-kanavaan) ja HR puolestaan toimittaa puuttuvat palkkakuitit tiketintekijän sähköpostiin, joka ohjaa ne eteenpäin tavallisena sähköpostina (ei salattu) pyytäjän ilmoittamaan sähköpostiin – ei muuta varmistusta.
- Kirjaamossa ei suoriteta tunnistuksia – kirjaamon työntekijöillä ei ole pääsyä väestötietojärjestelmään. Jos arkistosta pyydetään henkilö-tietoja sisältäviä asiakirjoja, henkilö pyydetään noutamaan asiakirja henkilökohtaisesti, jotta henkilöllisyys voidaan varmistaa.
- Jos luottamushenkilö soittaa ja kysyy palkkioistaan tms., tiedot toimitetaan hänen vantaa.fi-sähköpostiosoitteeseensa; ei mitään (muuta) tunnistustapaa.
- Arkisto: koulutoimen pitkäaikaissäilytettäviä asiakirjoja pyydetään keskimäärin 60 kpl/kk. Yli puolet näistä tietopyynnöistä tulee suoraan terveysasemilta, jolloin tunnistautuminen on jo tehty. Suurin osa suoraan asiakkailta tulevista tiedusteluista tulee sähköpostitse. Puhelimitse ja paikan päällä todistuksia kysytään ehkä noin muutamia kertoja kuukaudessa. Puhelimitse tai sähköpostitse saapuvien asiakirjapyyntöjen (esim. koulutodistukset) osalta on yleensä kysytty tarkentavia tietoja syntymäajasta, valmistumisvuodesta, tutkinnosta, entisistä kouluista ja muista yhteystiedoista kuten esim. nimen-vaihdoksista paitsi henkilöllisyyden varmistamiseksi myös jotta asiakirja voidaan löytää.

HOJKS-asiakirjat luovutetaan ainoastaan henkilökohtaisen tunnistuksen avulla eli asiakirjat on noudettava arkistolta.

Muita henkilötietoja sisältävien asiakirjojen luovutuksia ovat esim. työsopimukset ja palkkalaskelmat, joiden luovutuksia tulee hyvin harvoin, korkeintaan muutama kuukaudessa. Näissä tapauksissa on pyydetty henkilöä tulemaan tunnistautumaan arkistolle.

- **Lakiasiat ja päätösvalmistelu:**

Jos henkilö pyytää omia salassa pidettäviä henkilötietojaan, henkilö ohjataan tekemään tietopyyntö Vantaa-Infon kautta, jolloin henkilöllisyys voidaan todeta.

Henkilötietoja luovutetaan myös julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen yhteydessä. Luovutetut henkilötiedot ovat olleet julkisia henkilötietoja, joita on luovutettu yksityishenkilöille yksityistä käyttötarkoitusta varten tai toimittajille journalistisessa tarkoituksessa. Yksityishenkilöiden henkilöllisyyttä ei ole tarkastettu, koska pyynnön voi tehdä anonyyminkin. Toimittajat ovat lähestyneet meitä mediayhtiöiden sähköpostitileiltä, joten heidänkään osaltaan henkilöllisyyttä ei ole tarkastettu.

- Otetaanko vastaan sähköpostitse tulleita tietopyyntöjä vai ohjataan asiakas tekemään pyyntö postitse?

- Tietopyyntöjä otetaan vastaan sähköpostitse.

- Arvio kuinka paljon henkilötietoja luovutetaan rekisteröidyille vuosittain.

- **Hallintopalvelut:**

- Ehkä noin puolet vaalityöntekijöistä (n. 45) ei ollut saanut palkkakuittejaan verkkopankkiin vuonna 2023.
 - Luottamushenkilöiltä tulee keskimäärin 5–6 kyselyä kuussa.
 - Kaupunkiturvallisuustiimillä ei ollut tämänkaltaisia luovutuksia.
 - Arkisto: Koulutoimen asiakirjoja pyydetään keskimäärin 60 kpl/kk. (Tähän sisältyy päättötodistusten lisäksi pyynnöt oppilaskorteista, 2.asteen opintojen tutkintotodistuksista, HOJKS-asiakirjoista).

- **Lakiasiat ja päätösvalmistelu:** Henkilötietojen luovutuksia on vuodessa joitain kymmeniä.

- Miten tietoja luovutetaan esim. kirjeitse, sähköpostitse, tekstiviesteillä, puhelimitse, sovelluksen kautta, henkilökohtaisen tapaamisen yhteydessä tai jokin muu tapa?

- **Hallintopalvelut:**

- kirjaamoon tulleet tietopyynnot useimmiten ohjataan eteenpäin. Kirjaamo luovuttaa vain julkisia asiakirjoja; tarkemmat pyynnot ohjataan toimialoille. Kirjaamo ottaa kaikki pyynnot kirjallisesti/

sähköpostilla tai tietopyyntölomakkeella, esim. ei puhelimitse. Tiedot luovutetaan postitse tai Astan kautta.

- **Arkisto:** Sähköpostitse suoraan asiakkailta saapuvien tietopyyntöjen osalta kopiot päättö- ja tutkintotodistuksista lähetetään asiakkaalle hetun loppuosa peitettynä, joko sähköisesti suojatulla sähköpostilla tai kirjeitse asiakkaan toiveen mukaan. Oppilaskorttien ulkoasu vaihtelee, mutta niiden osalta on hetun lisäksi peitetty tarvittaessa myös muut osoite- ja yhteystiedot. Asiakkaan on tietysti mahdollista tulla tunnistautumaan myös arkistolla paikan päällä, jolloin on annettu todistukset ja oppilaskortit myös henkilötunnuksen kanssa. Lähes kaikille on sopinut saada todistus henkilötunnus peitettynä. Mahdollisten HOJKS-asiakirjojen osalta on pyydetty asiakkaita aina tunnistautumaan ja noutamaan asiakirjat arkistolta.
- **Lakiasiat ja päätösvalmistelu:** Tiedot luovutetaan sähköpostitse tai kirjeitse. Yleisimmin sähköpostitse. Salassapidettävät tiedot toimitetaan postitse; näitä tapauksia ei ole ollut vuonna 2023.
- Onko kaikki luovutusprosessit kuvattu tietosuojan vaikutustenarvioinneissa?
 - Ei, koska yhtään vaikutustenarviointia ei ollut tehty vuoden 2023 loppuun mennessä.
- Kuinka monta varsinaista henkilötietojen tarkastuspyyntöä on toimialalla/palvelualueella ollut vuonna 2023?
 - Ei yhtään.
- Minkälainen prosessi tietojen tarkastuspyynnölle on, että pyyntö voidaan toteuttaa 1 kk kuluessa?
 - **Hallintopalvelut:** ei ole prosessia, esim. luottamushenkilörekisterille ei ole varsinaista järjestelmää, joten epäselvää pystyittäisiinkö manuaalisesti keräämään ja toimittamaan tiedot vaaditussa ajassa.

Yhteenveto: henkilöllisyyden varmistuskäytännöt ja tietojen luovutusprosessit ovat sellaisenaan kohtuullisen hyvällä tasolla. Merkittävä tietosuojahaaste liittyy henkilötietojen tarkastuspyynnön tavoiteajan toteutumiseen luottamushenkilörekisterin osalta.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

- Mistä järjestelmistä/sovelluksista päivitykset käsittelyperusteen muutoksesta kirjattiin tehtyihin vaikutustenarviointeihin?
 - Koska palvelualueella ei ole tehty yhtään vaikutustenarviointia, ei myöskään muutoksia tältä osin ollut tehty. Mahdolliset tiedonsiirrot Yhdysvaltoihin kiteytyvät useimmissa prosesseissa lähinnä Microsoftin M365-ohjelmiin; Microsoft on DPF-sertifioitu yritys. Siinä määrin missä palvelualueella käytetään Googlen tuotteita (esim. Google Analytics 4), huomionarvoista on, että myös Google on DPF-sertifioitu.

3) Tietosuojaan vaikutustenarvioinnit

Kuntademokratian palvelualueella ei ole tehty yhtään vaikutustenarviointia vuoden 2023 loppuun mennessä; tämä myös tarkoittaa, että henkilötietojen käsittely erilaisissa järjestelmissä ja prosesseissa on aloitettu ennen vaikutustenarviointien hyväksymistä. Asiakirjahallintajärjestelmä Astasta on tehty alkukartoitus vuonna 2019 ja sähköisen arkistoinnin järjestelmästä (Sammio) on tehty alkukartoitus vuonna 2020. Vuoden 2023 lopulla tavoitteeksi asetettiin, että vuonna 2024 valmistuisi kymmenen vaikutustenarviointia.

Kuntademokratian palvelualueen vaikutustenarvioinnit tulee hyväksymään hallintojohtaja.

Vaikutustenarvioijia palvelualueella on yksi eli Vantaan tietosuojasuunnittelija, joka toimii myös palvelualueen tietosuojavastuuhenkilönä sekä vaikutustenarviointien vetäjänä. Tietosuojasuunnittelijan työaika on varattu kokoaikaisesti tietosuojalle, mutta työnkuvaan ja -velvollisuuksiin sisältyy muutakin kuin vaikutustenarviointia. Eryistä vaikutustenarviointien vetämiseen varattua työajallista prosenttiosuutta ei ole työnkuvassa erikseen määritelty.

Koska vaikutustenarviointeja ei palvelualueella ole aiemman henkilöresurssihaasteen vuoksi tehty, ei ole muodostunut rutiininomaista toimintamallia muutostilanteiden ilmoittamiseksi tai vaikutustenarvioinnin tarpeen havaitsemiseksi. Resurssipuutteen vuoksi vetäjää ei ole myöskään otettu mukaan hanke- tai prosessisuunnitteluun.

4) Informointiasiakirjat

Lokakuussa 2023 tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän kokouksessa ryhmälle esiteltiin päivitetty informointiasiakirjan mallipohja ja täyttööhje. Tärkeintä on, että informointi-

asiakirjat päivitetään vuosittain tai aina kun järjestelmä/prosessi/yhteystiedot muuttuvat.

Kuntademokratian palvelualueella on tähän asti ollut vain kaksi informointiasiakirjaa: "Henkilötietojen käsittely hallintoasioissa" sekä "Henkilötietojen käsittely suhdetoiminnan rekisterissä". Molemmat on päivitetty uuteen mallipohjaan vuoden 2023 lopulla; myös sisällöllisesti teksti on päivitetty. Hallintoasioita koskeva informointiasiakirja on käännetty ruotsiksi. Suhdetoiminta-asiakirjan käännöskielet ovat ruotsi ja englanti.

Sitä mukaa kun vaikutustenarviointeja saadaan tehtyä ja henkilötietojen käsittelyprosessit selvitettyä ja kartoitettua, tulee myös informointiasiakirjojen määrä kasvamaan. Käytännössä kaikki informointiasiakirjat tullaan käännättämään ruotsiksi, ja tapauskohtaisesti voi olla järkevää käännättää ne myös englanniksi.

Kuntademokratian tietosuojavastuuhenkilöllä on vastuu informointiasiakirjojen kokonaistilanteen hallinnoimisesta ja koordinoinnista.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Hallintopalveluyksiköltä palautteena: vuonna 2023 palvelualueelle saatiin kokoaikainen tietosuojahenkilö, joka kaupunkitasoisen tietosuojaroolinsa ohella toimii myös palvelualueen tietosuojavastuuhenkilönä. Tämän myötä tietosuoja-asioiden huomiointi on lisääntynyt, tehostunut ja tullut enemmän osaksi arkea.

Vuonna 2023 todettiin, että erilaisissa vaaleissa käsiteltävä henkilömäärä ja sitä myöten henkilötietojen määrä on niin iso, että haluttiin keskittää ja tehostaa käsittelyä sekä minimoida henkilötietojen lähettely/käsittely esim. sähköposteissa. Vuoden 2024 aikana vaaleihin liittyvä työsopimushallinnointi sekä palkkahallinto hoitaminen on kokonaisuudessaan ulkoistettu Seurelle. Vuonna 2024 Seurelle toimitetaan aiempien vaalien vaalityöntekijöiden puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet jatko-
rekrytointia varten.

Kuntademokratian palvelualue käsittelee mm. vaaliprosessissa, luottamushenkilöprosessissa ja hallintoasioiden käsittelyssä (mukaan lukien kaupungin asianhallintajärjestelmä ja arkisto) valtavia määriä henkilötietoja. Palvelualueen suurin tietosuoja-
haaste on saada tehtyä puuttuvat vaikutustenarvioinnit mahdollisimman pikaisesti – palvelualueen tilanne on tällä hetkellä tietosuojalainsäädännön vastainen.

Sisäinen tarkastus

1. Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Sisäinen tarkastus ei ole luovuttanut vuonna 2023 sellaisia asiakirjoja, jotka sisältävät henkilötietoja ja jotka edellyttäisivät vastaanottajan henkilöllisyyden varmistamista.

2. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Sisäisellä tarkastuksella ei ole ollut vastuullaan vuonna 2023 sellaisia järjestelmiä/sovelluksia, joissa tapahtuu henkilötietojen siirtoa Yhdysvaltoihin.

3. Tietosuojaan vaikutustenarvioinnit

Vuoden 2023 loppuun mennessä sisäisessä tarkastuksessa on tehty väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan vaikutustenarviointi. Vaikutustenarvioinnin on laatinut ja hyväksynyt tarkastusjohtaja. Tarkastusjohtajalta löytyy riittävä aika vaikutustenarviointien tekemiseen/vetämiseen/ylläpitämiseen, koska sisäisessä tarkastuksessa vaikutustenarviointeja tulee laadittavaksi harvakseltaan.

4. Informointiasiakirjat

Väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavan informointiasiakirja on laadittu vuodenvaihteessa 2022/2023. Informointiasiakirja on käännetty ruotsiksi ja englanniksi. Informointiasiakirjan ajan tasalla pidosta huolehtii tarkastusjohtaja.

Viestintä

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Kajon viestinnältä kysytään pääsääntöisesti julkisia yhteystietoja sähköpostitse tai puhelimitse. Kysytyt tiedot, kuten henkilön sähköpostiosoite tai puhelinnumero löytyvät joko vantaa.fi -verkkopalvelusta tai sidosryhmäorganisaatioiden omilta verkkosivuilta. Henkilöllisyyttä ei ole varmistettu, kysyjä on usein entuudestaan tuttu tai kaupunkilainen. Usein, jos kyse on viestin välityksestä henkilö, jota asia koskee tai jolta lisätietoja pyydetään, lisätään sähköpostiketjuun. Tätä prosessia ei ole kuvattu vaikutustenarvioinneissa tällä hetkellä. Arviolta edellä kuvattuja kyselyitä tulee viestinnälle noin 70 kappaletta vuodessa.

Asiakirjapyyntöjä viestinnälle ei ole tullut vuonna 2023. Viestinnän järjestelmiä koskevat henkilötietojen luovutukset ohjataan joko Vantaa-infoon tai palautepalveluun, ja pyynnön käsittelee kyseisen järjestelmän pääkäyttäjä. Tällaisia pyyntöjä ei myöskään ole tullut viestinnälle vuonna 2023.

Viestinnässä sisältöjä tuottaessa (uutinen, artikkeli, blogi, kuva tai video tmv.) haastateltavaa informoidaan ennakkoon ja henkilöltä kysytään lupa julkaisemiseen. Viestinnän tai markkinoinnin yhteydessä käytettävästä henkilökuvasta kerätään kuvauslupa. Kuvauslupaprosessi on kuvattu viestinnän vaikutustenarvioinneissa sekä informointiasiakirja kuvausluvasta on julkaistu vantaa.fi:ssä.

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Viestinnän omistamista palveluista Meltwater (mediaseuranta- ja tiedote-jakelupalvelu sekä sosiaalisen median hallinta-alusta Engage) kuuluu Vantaan DPF-vaatimuksen piiriin. Toimittajalta on pyydetty useaan otteeseen vahvistusta liittymispäivästä ja se on heillä työnalla. Tavoitteena toimittajan mukaan on liittyä listalle kesän 2024 aikana. Kyseinen toimittaja on kuitenkin sertifioinut itsensä ISO 27001 -standardilla. Viestinnän käyttämillä Google-tuotteilla on DPF-sertifiointi.

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Vuonna 2023 viestinnällä ei ole ollut yhtään vaikutustenarviointien vetäjää. Kajon viestinnän tietosuojavastuuhenkilö aloitti toimenkuvassa syyskuussa 2023. Palvelu-alueen yhteinen näkemys on, että resursseja, aikaa ja erityisesti koulutusta ja osaamista tarvitaan lisää. Aikaa menee opettelussa. Toimiala on kuitenkin koostanut parhaan ymmärryksen mukaan kaikki saatavilla olevat tiedot yhteiseen hallintatiedostoon. Viestinnässä ollaan tietoisia nykyisistä puutteista sekä mahdollisista tulevista vaikutustenarvioinneista. Puuttuvat arvioinnit käydään läpi ja tehdään vuoden 2024 aikana.

Viestintä on tarkentanut vastuita koskien tietosuojan vaikutustenarviointeja ja kirjannut yhteisesti prosessin, jota aletaan noudattamaan vuoden 2024 alusta. Kokonaisuutta kehitetään viestinnässä yhdessä, ja Kajon viestinnän tiimien yhteiset läpikäynnit pidetään jatkossa vuosittain tammikuussa ja elokuussa.

4) Informointiasiakirjat

Kajon viestinnän yhteen informointiasiakirjaan on tehty päivityksiä vuonna 2023: Henkilötietojen käsittely Vantaan brändipankissa. Kajon viestintä hallinnoi yhteensä kahdeksaa informointiasiakirjaa. Viestinnän nykyiset informointiasiakirjat on laadittu ennen Vantaan kaupungin uutta mallipohjaa.

Julkiset informointiasiakirjat sijaitsevat vantaa.fi-sivustolla. Kahdesta informointiasiakirjasta puuttuu ruotsinkielinen käännös sekä viidestä asiakirjasta puuttuu englanninkielinen käännös. Tietosuojavaltuutetun toimiston osoite, informointiasiakirjoissa mainitut yhteyshenkilöt sekä henkilötietojen tarkastuspyynnön ohjeistus

ovat ajan tasalla. Viestintä päivittää informointiasiakirjat kieliversioineen vuoden 2024 aikana.

Viestinnän prosessi: tuote- ja prosessinomistajat vastaavat vaikutustenarvioinneista, niiden sisällöstä ja päivityksistä. Viestintäjohtaja hyväksyy arvioinnit tai pyytää muutoksia ja tarkennuksia tarvittaessa riskien arvioinnin perusteella. Viestintä-assistentti vastaa dokumenttien Asta-arkistoinnista ja verkkosivustopäivityksistä.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Tekoälyn hyödyntäminen kaupungilla

AI:n / tekoälyn käyttö vaatii viestinnän näkemyksen mukaan kaupunkitasoisen linjauksen, erityisesti tietosuojaosalta. Pyyntö aiheesta on esitetty tietosuoja- ja tietoturvaryhmälle. Viestinnän omistamat järjestelmät sisältävät jo nykyisellään tekoälytoiminnallisuuksia.

Tekoälyn kokeileminen ja hyödyntäminen aloitettu viestinnässä 2023 kuvituskuviensa osalta. Myös tekoälyn käyttö Adoben ohjelmien lisäosana on päivittäistä ja sitä käytetään kuvien laajentamiseen ja muokkaamiseen. Myös yksittäiset työntekijät ovat tehneet ChatGPT ja Bing Chat Enterprise kokeiluita vuonna 2023. Markkinoinnissa on tehty alustavat vaikutustenarvioinnit ChatGPT:stä ja Bing Chat Enterprise:stä.

Viestinnässä on tarkoitus tehdä hallitusti tekoälykokeiluja vuoden 2024 aikana. Tavoitteena on myös luoda yhteiset toimintaperiaatteet tekoälyn käyttöön viestinnässä, markkinoinnissa sekä kuva- ja videotuotannossa.

Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin – päivittäisessä työssä käytettävät sovellukset

Viestintä käyttää työssään useita sovelluksia, jotka ovat sidosryhmän tai järjestelmätoimittajan tarjoamia. Osassa sovelluksista taustalla on yhdysvaltalainen yritys kuten Zoom. Viestinnän henkilöstö osallistuu työssään esim. yhteistyöhankkeisiin, jotka hyödyntävät tapaamisissa esim. Trelloa, Moodlea sekä tapaamisissa QR-koodeja. Koulutuksissa ja webinaareissa käytettyjä alustoja on useita. Näihin sovelluksiin tyypillisesti tallentuu työntekijän nimi, sähköpostiosoite sekä joskus kysytään myös puhelinnumeroa ja ammattinimikettä.

Yleisesti tietosuojakokonaisuuden yhteiskehittämisestä kaupunkitasoisesti

Viestinnässä koetaan, että kaupunkitasoiset toimintatapaa ohjaavat käytännöt puuttuvat esim. hankkeita ei ole huomioitu. Sekä selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä kirjoitetut kaupunkitasoiset toimintaohjeet puuttuvat. Viestintä tarjoaa tähän työhön avuksi selkokielen koulutusta neljä kertaa vuodessa. Viestinnässä kaivataan konkreettisia arjen työtä helpottavia esimerkkejä. Lisäksi viestinnän näkemyksen mukaan yksilön vastuu korostuu liikaa esim. henkilötietojen luovutusprosessissa.

Henkilöstö- ja konsernipalvelut

1. Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Keskitettyssä HR:ssä on käytössä sisäinen ohjeistus henkilön tunnistamisesta henkilötietoja luovutettaessa.

- Fyysisesti henkilö tunnistetaan pyytämällä näyttämään virallinen henkilötodistus.
- Mikäli työntekijä pyytää lähettämään itseänsä koskevia henkilötietoja sähköpostiin, esim. palvelu- tai palkkatodistuksen, pyydetään häntä asioimaan OmaVantaan kautta, jossa henkilö voidaan tunnistaa ja josta myös pyydetty dokumentti voidaan hänelle toimittaa.
- Mikäli työntekijä soittaa ja pyytää saada tietää itseään koskevia henkilökohtaisia tietoja (esim. verokorttitiedot, vuosilomiensa määrän, palkkaa koskevia tietoja jne.), pyydetään häntä kertomaan itsestään tunnistetietoja: koko nimi, henkilötunnus. Tarvittaessa voi kysyä myös jonkun muun tunnistetiedon esim. osoite, työpiste, esihenkilön nimi tai puhelinnumero.
- Mikäli asiakasta yritetään tavoittaa puhelimitse (soitto Acen kautta) eikä häntä saada kiinni, jää hänelle näkyviin puhelinnumero, johon takaisin soittaessa tulee automaattiviesti. Asiakkaalle voidaan laittaa palvelu-alustalta viesti, jossa kerrotaan, että olemme yrittäneet tavoittaa ja selvitetään milloin häntä olisi mahdollista tavoittaa puhelimitse.
- Mikäli asiakas laittaa viestin, jossa ei ole hänen yhteystietojansa, eikä niitä löydy HR-järjestelmästä, voidaan asiakkaalta pyytää vastausviestissä puhelinnumeroa ja tietoa, milloin hän olisi parhaiten tavoitettavissa yhteydenottoa varten.
- Jos puhelimessa ei ole mahdollista tunnistaa henkilöä, tulee henkilö ohjata asioimaan oman esimiehen kautta tai esittämään pyyntönsä OmaVantaan kautta, jotta henkilöllisyys pystytään tunnistamaan.

- Ulkopuolisille yhteistyökumppaneille (Keva, Kela, Työllisyysrahasto, verohallinto) taas toimitamme tietoa ainoastaan suojattujen yhteyksien kautta, joko järjestelmäliittymän kautta, toimittajan salatulla yhteydellä tai salatussa sähköpostissa.

1.1. Arviot vuonna 2023 HR:stä luovutetuista henkilötiedoista sisältäen luovutustavan ja luovutettujen henkilötietojen lukumäärät

Keskitetystä HR:stä luovutettiin henkilötietoja enimmäkseen kolmella tavalla:

- 1) *Hertan käyttöoikeuksilla* luovutettiin työntekijälle pääsy omiin tietoihinsa, esihenkilöille pääsy alaistensa tietoihin ja koulusihteeri-, sihteeri- ja tallentaja-rooleilla pääsy työtehtäviin liittyvien henkilöiden henkilötietoihin.

Vuoden 2023 aikana Vantaan kaupungilla työskenteli koko tai osan vuotta yhteensä 12480 työntekijää. Vuoden 2023 aikana esihenkilötehtävää hoiti koko tai osan vuotta yhteensä 480 henkilöä. Koulusihteeri- / Sihteeri- ja tallentaja-rooleja oli 160 henkilöllä (otantahetki 1.12.2023). Luku on arvio, koska samalla henkilöllä voi olla kerrallaan useampi kuin yksi rooli.

- 2) *Liittymien kautta* luovutetut henkilötiedot

- Palkkalaskelmia luovutettiin palkansaajille verkkopankkiin vuoden 2023 aikana yhteensä 141431 kappaletta. Sama määrä palkkalaskelmia oli henkilöstöllä käytössä myös Hertta-portaalin kautta.
- Tulorekisteriin luovutettiin 2023 yhteensä 141431 palkkailmoitusta.
- Käyttäjähallintaan siirrettiin vuonna 2023 arviolta noin 8010 henkilön tiedot Hertasta integraatioalustan kautta kaksi kertaa päivässä eli vuositasolla 730 kertaa.
- Matkanhallintaan luovutettiin SAP HR:n kautta vuonna 2023 tiedot uusista henkilöistä ja henkilöiden muuttuneista tiedoista kerran päivässä. Hertan mukaan 5674 henkilölle tehtiin uusi sopimus vuoden 2023 aikana eli saman verran arvioidaan luovutetuiksi henkilöiksi Matkanhallintaan. Yksittäisiä muutoksia ei pystytä arvioimaan.
- Matkatoimistojärjestelmä CWT:lle luovutettiin SAP HR:n kautta vuonna 2023 aktiiviset henkilöt ja päättäneet palvelussuhteet. Luovutusaineistoja oli yhteensä 12, joissa henkilöitä arviolta yhteensä 38100 (aineistoja ei säilytetä, joten siksi vain arvio).
- Lakisääteisiä työterveyspalveluita järjestävälle Terveystalolle luovutettiin arviolta noin 8100 henkilön tiedot Hertasta integraatioalustan kautta viisi

kertaa viikossa 23.10.2023 asti, ja 24.10.2023 alkaen arviolta noin 4900 henkilön tiedot luovutettiin viisi kertaa viikossa vastaanottajalle. Lisäksi integraatioalustan kautta luovutettiin arviolta 18150 sairauspoissaolajaksoa. Erillisellä suojatulla yhteydellä luovutettiin lääkärintodistuksia 290 kappaletta. Lääkärintodistuksia ei toimiteta, mikäli henkilö on kieltänyt niiden toimittamisen.

- Lakisääteisiä työterveyspalveluita järjestävälle Aavalle luovutettiin arviolta 3100 henkilön tiedot. Lisäksi integraatioalustan kautta luovutettiin arviolta 3420 Sairauspoissaolajaksoa sisältäen henkilön tunnisteiden ja tiedon onko sairausloma myönnetty esihenkilön luvalla vaiko hoitohenkilökunnan myöntämällä todistuksella. Erillisellä suojatulla yhteydellä luovutettiin lääkärintodistuksia 715 kappaletta. Lääkärintodistuksia ei toimiteta, mikäli henkilö on kieltänyt niiden toimittamisen.

3) *HR-Palvelukanavan yhteydenottojen* määrä 2023 oli yhteensä 49634 kappaletta. Yhteydenotoista 2630 kappaletta oli erilaisia ilmoituksia/hakemuksia asiakkailta HR:lle päin (esim. vakanssin tietojen muutos, tutkintotodistusten toimitus, rekrytointilisän esitys) ja 47004 kappaletta muita yhteydenottoja, jotka sisältävät myös puhelinkontaktit HR:n keskitettyyn asiakaspalveluun (4372 kpl). Jokainen yhteydenotto sisältää ilmoittajan nimen, mutta muuten yksittäisillä tiketeillä käsiteltyjä henkilötietoja ei ole raportoitavissa. Puheluiden osalta keskitetty asiakaspalvelu arvioi, että 90 %:ssa käsiteltiin henkilötietoja.

4) Muut luovutukset

- Palkkatodistuksia luovutettiin arviolta 300 kappaletta.
- Työntajan päivärahahakemuksia varten toimitettiin Kelaan noin 1640 kappaletta hakemuksia.
- Muut henkilötietoja sisältävät lakisääteiset viranomaisluovutukset: luovutukset tapaturmayhtiöille 328 kappaletta, Työllisyysrahastolle 412 kappaletta, Kevalle 376 kappaletta sekä ulosottolaitokselle 26 kappaletta. *(lisäksi vuoden 2023 aikana olisi pitänyt luovuttaa henkilöstön palkkatiedot Tilastokeskukselle, mutta luovutusta ei tehty)*
- Rekrytointiprosessiin liittyen Työpaikkahakemukset ovat lähtökohtaisesti julkisia asiakirjoja, ja ne voidaan antaa pyytäjälle julkisuudesta annetun lain perusteella. Julkisia dokumentteja ovat hakijaluettelo ja hakijayhteenveto, joka tulee luovuttaa pyytäjälle. Pyyntö tulee kirjauttaa, jossa niitä ei erikseen kirjata eli määrästä ei ole tietoa. Tämä kirjattu informaatioasiakirjaan.

Henkilöarviointeja rekrytointien yhteydessä tehdään esihenkilö/johtaja tehtävien yhteydessä. Vuoden 2023 aikana luovutettiin henkilöstöarviointia tekeväille kumppanille 92 tehtävän osalta. Keskimääräisesti arviossa kävi 2–3 hakijaa eli kokonaishakijamäärä oli 184–276 henkilön tiedot.

- Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle on luovutettu tietopyynnöllä hyvinvointialueelle siirtyneistä henkilöistä (Henkilötietojen lukumääriä ei julkaista tietotilinpäätöksessä):
 - a) Tapaturmavakuutusyhtiö If:n 25.01.2023 päiväämä grafiikkakooste koskien Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen henkilöstön työtapaturmia ja ammattitautitapauksia vuoden 2022 osalta sekä 18.1.2023 päivätty Tapaturma- ja vahinkoluettelo koskien Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen henkilöstöä vuoden 2022 osalta.
 - b) LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön kooste koskien Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan henkilöstön työtapaturmia ja ammattitautitapauksia vuoden 2022 osalta.
 - c) Työterveyshuoltoreportit koskien Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen henkilöstöä ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan henkilöstöä vuoden 2022 osalta.

HR:n vaikutustenarvioinneissa on kerrottu tietojen luovutuksista yleisellä tasolla mm. mille viranomaisille tietoja luovutetaan sekä mainittu, että tietoja luovutetaan työnantajan sisällä yksilöimättä luovutettavia tietoja.

Keskitettyyn HR:n tuli vuonna 2023 yksi henkilötietojen tarkastuspyyntö.

Henkilötietojen tarkistuspyynnöille on HR:ssä sovittu, että Kirjaamon saamista henkilötietojen tarkastuspyynnöistä tulee tieto HR:n tietosuojavastuuhenkilölle, joka koordinoi ja ohjeistaa tarkastuspyyntöihin vastaamisen kaupungin ohjeiden mukaan.

Vuonna 2023 kaupunkitasoisesti päivitetty henkilötietojen tarkastuspyyntölomake ja siihen liittyen kaupungin ohjeistus on esitelty Hepo-ohrylle syksyllä 2023. Hepo-ohryssä sovittiin, että HR:n tietosuojavastuuhenkilö käy prosessin läpi myöhemmin myös HR-järjestelmien pääkäyttäjien kanssa. Läpikäynti siirtyy vuodelle 2024.

2. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

HR:ssä käytiin läpi voimassa olevat vaikutustenarvioinnit syksyllä 2023. Yhden vaikutustenarvioinnin osalta on havainto, että tietoja siirretään Yhdysvaltoihin yritykselle, jolla ei ole voimassa olevaa tietoa DPF-ohjelmassa.

Muuten vaikutustenarvioinneissa oli mainittu, että Sarastian järjestelmäarkkitehtuuri ja integraatioalusta perustuu Microsoftin Azure -pilviteknologioihin. Microsoftilla on DPF-sertifikaatti.

3. Tietosuojaan vaikutustenarviointit

HR:n valmiit ja keskenolevat vaikutustenarviointit on kirjattu vuoden 2023 loppuun mennessä järjestelmien ja sovellusten osalta. Sen sijaan HR:ssä ei ole kartoitettu ei-järjestelmäsidoonaisia prosesseja, joista tulisi tehdä vaikutustenarviointi.

HR:ssä ei ole nimettyjä omaa vaikutustenarvioinnin vetäjiä, vaan jokaiseen vaikutustenarviointiin nimetään Henkosta vetäjä. Näin ollen HR:ssä ei ole myöskään kenenkään työtehtävään määritelty prosenttiosuutta vaikutustenarviointien tekemiseen. HR:n tietosuojavastuuhenkilö osallistuu kaikkiin HR:n vaikutustenarviointeihin, mutta hänenkään työtehtävästään ei ole määritelty mitään prosenttiosuutta niihin. Työaika menee sen mukaan, kuinka paljon vaikutustenarviointeja tehdään.

Koska HR:ssä ei ole vaikutustenarviointien vetäjää, vastuu päivittämistarpeen tunnistamisesta jää prosessinomistajalle.

HR:ssä vuoden 2018 jälkeen käyttöönotetuista järjestelmistä ja sovelluksista vain kahden osalta (1.3.2022 käyttöönotetun henkilöstöpalveluiden arviointiprosessi ja syksyllä 2020 käyttöönotettu Oppivan) vaikutustenarviointi on tehty ennen käyttöönottoa.

Keskitettyssä HR:ssä vaikutustenarviointeja on hyväksynyt joko palvelualuejohtaja tai palveluyksikön päällikkö.

HR:n nykyiset resurssit eivät riitä vaikutustenarviointien lainmukaiseen toteutukseen eli vaikutustenarviointeja ei saada kaikilta osin tehtyä ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, eikä tehtyjä vaikutustenarviointeja pystytä aina päivittämään ennen kuin järjestelmiin/sovelluksiin tehdään muutoksia ja muutokset otetaan käyttöön.

4. Informaatioasiakirjat

HR:ssä on kolme informaatioasiakirjaa: Henkilötietojen käsittely rekrytoinnissa, Henkilötietojen käsittely palvelussuhteen alussa ja sen aikana sekä Henkilötietojen käsittely toimeksiantosuhteissa.

Kaikki kolme informaatioasiakirjaa päivitettiin sisäiseen intraan uusille pohjille vuoden 2023 loppuun mennessä, mutta ulkoisille vantaa.fi-sivuille ne saatiin vasta

vuoden 2024 alussa. Henkilötietojen käsittely palvelussuhteen alussa ja sen aikana vaatii vielä päivittämistä vuoden 2024 aikana ainakin säilytysaikojen osalta.

Henkilötietojen käsittelystä rekrytoinnin yhteydessä laaditusta informointiasiakirjasta on ruotsinkielinen versio saatavilla Vantaan rekrytointijärjestelmässä. Muiden informointiasiakirjojen käännättämiseen ruotsin tai muille kielille ei ole todettu tarvetta. Vastuu informointiasiakirjan ajan tasalla pitämisestä on prosessin omistajalla, ja käytännössä tehtävästä vastaavat prosesseissa toimivat pääkäyttäjät.

5. Keskitetyn HR:n omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Edellisenä vuonna käyttöön otetussa HR- ja palkkajärjestelmässä oli edelleen vuonna 2023 virhe henkilötietojen käsittelyssä liittyen työntajan edustajan tietojen tallentamiseen pohjatiedoksi lomakkeelle, johon työsopimusta valmisteleva esihenkilö pääsee. HR on ohjeistanut työntajan edustajaa manuaalisesti poistamaan työsopimuksen ja viranhoidon määräyksen tiedoista henkilötietonsa siinä vaiheessa, kun hän kuittaa työsopimuksen / viranhoidon määräyksen allekirjoitetuksi.

Järjestelmäntoimittajalta vaaditaan edelleen järjestelmän korjaamista, jotta manuaaliprosessia ei tarvittaisi.

Tietohallinto

1. Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

Tietohallinnolle ei ole tullut henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyyntöjä.

2. Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

Tietohallinto seuraa eurooppalaisen ja kansallisen tietosuojaviranomaisen päätöksentekoa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin näiden päätösten edellyttämällä tavalla.

3. Tietosuojan vaikutusten arvioinnit

Vuonna 2023 valmistuneet vaikutusten arvioinnit:

- Käyttövaltuushallintaprosessi (KVH)
- IPAM

4. Informointiasiakirjat

Tietohallinto on yleisesti sovellusten ja järjestelmien suhteen toimialoja avustava taho. Myös informointiasiakirjojen suhteen päävastuu niistä on toimialoilla ja Tietohallinnon rooli on osallistua asiaan tarvittavissa määrin.

5. Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Tietohallinto on näköalapaikalla suhteessa toimialojen (henkilö-)tietojen käsittelyyn. Toimialat ottavat henkilötietojen käsittelyssä tietosuojanäkökulmat huomioon ja esimerkiksi vaikutustenarviointeja tehdään laajasti ja niissä käytetään Tietohallinnon asiantuntijoita apuna.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala

HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUS- JA TARKASTUSPYYNNÖT

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla henkilöllisyys varmistetaan riippuen luovutettavista asiakirjoista ja niiden sisällöistä. Henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja luovutetaan ensisijaisesti niin, että vastaanottajan henkilöllisyys on luotettavalla tavalla varmistettu. Luotettava tapa on tarkoittanut joko paikan päällä henkilöllisyyden varmistamista (henkilöllisyystodistusta näyttämällä) tai vaihtoehtoisesti sähköisesti, jos tunnistustapojen on todettu täyttävän luotettavuuden kriteerit. Vastaanottajan henkilöllisyys on mahdollista varmistaa sähköisesti, jos vastaanottajan/pyytäjän tiedot löytyvät toimialan asiakasrekisteristä tai rekistereistä. Henkilöllisyys on luotettavalla tavalla varmistettu, kun esimerkiksi puhelimitse kysytään kotiosoitetta henkilötunnuksen lisäksi. Henkilöllisyys varmistetaan siis tapauskohtaisesti, ja mikäli se ei ole sähköisesti mahdollista, asiakirjojen luovuttaminen onnistuu vain paikan päällä tunnistautumalla henkilöllisyystodistuksella.

Ilman henkilöllisyyden varmistamista pyydettyjä henkilötietoja on mahdollista luovuttaa, jos ne ovat esimerkiksi julkisia. Sähköpostitse tulleita tietopyyntöjä otetaan vastaan. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla henkilötietojen luovutuksia tehdään arviolta alle 30 tapausa vuosittain. Yleisin luovutustapa on sähköposti, mutta satunnaisesti myös muita tapoja käytetään.

Pyyntöihin on vastattu pääsääntöisesti heti tai viimeistään 14 vuorokauden kuluessa. Laajoissa pyynnöissä vastausaikaa on pidennetty enintään yhteen kuukauteen ja pidennetty aika perustellaan pyytäjälle. Tietojen tarkastuspyynnöissä pyritään läpinäkyvyyteen ja vuorovaikutukseen pyytäjän kanssa. Näin myös varmistetaan, mitä tietoja tarkalleen halutaan.

TIETOJEN SIIRTO YHDYSVALTOIHIN

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala ilmoittaa, ettei erityisiä toimenpiteitä ole tehty liittyen tietojen siirtoon Yhdysvaltoihin. Vuoden 2022 tietotilipäätöksessä on ilmoitettu, ettei henkilötietoja siirry Yhdysvaltoihin. On kuitenkin muutamia

prosesseja, joihin sisältyy sellaisten sovellusten tai alustojen käyttö, jossa tietoja mahdollisesti siirtyy. Kartoitustyö on kuitenkin tämän osalta kesken, sillä tekemättömiä tietosuojaan vaikutustenarviointeja on niin runsaasti, ettei olemassa olevien vaikutustenarviointien päivittäminen ole mahdollista.

TIETOSUOJAN VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla tietosuojaan vaikutustenarviointien tilanne on entistä haastavampi. Kaikkia tietosuojaan vaikutustenarviointeja ei ollut mahdollista tehdä vuoden 2023 aikana ajallaan. Vuoden 2023 aikana vaikutustenarviointeja tehtiin alusta loppuun kymmenen (10) kappaletta, mutta osa näistä on vielä hyväksymättä (eli lähes valmiina). Yhtään vaikutustenarviointia ei päivitetty. Tekemättömiä/aloitamattomia vaikutustenarviointeja vuoden 2023 lopussa oli yli 40 kappaletta, joten tilanne on lain vastainen. Tilanne oli tarkoitus korjata vuoden 2023 aikana, mutta se on osoittautunut mahdottomaksi lisääntyneiden tietosuojaan liittyvien tehtävien vuoksi. Syy tähän on kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan resurssipula koskien tietosuoja- ja tietoturvaosaamista. Vaikutustenarviointien vetäjiä on määrätty vain yksi henkilö, jonka työtehtäviksi vaikutustenarviointien osalta on määritelty n. 30 % työajasta. Tällä hetkellä muut työtehtävät vievät enemmän aikaa, joten todellisuudessa määritelty 30 %:n prosenttiosuus ei toteudu.

Vaikutustenarviointien määrän kasvun vuoksi vaikutustenarviointien tekeminen ja prosessin vetovastuutehtävä vievät jatkuvasti enemmän työaikaa, jota ei ole pystytty ottamaan kenenkään työntekijän muusta työajasta. Toimialan nykyiset resurssit eivät siis riitä vaikutustenarviointien lainmukaiseen toteutukseen. Vaikutustenarviointeja ei saada tehtyä kriittistenkään järjestelmien osalta ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, eikä tehtyjä vaikutustenarviointeja pystytä päivittämään ennen kuin järjestelmiin tai henkilötietojen käsittelyprosesseihin tehdään muutoksia ja muutokset otetaan käyttöön. Tietosuoja-asiat ovat räjähdysmäisesti lisääntyneet, eikä näihin ole pystytty reagoimaan tarvittavalla tavalla.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla informointiasiakirjojen yleisiä päivitystarpeita on kartoitettu tapauskohtaisesti eli kaikki päivittämistä vaativat informointiasiakirjat on päivitetty tarpeen mukaan.

Osa informointiasiakirjoista on käännetty ruotsiksi, mutta niitä ei ole vielä lisätty Vantaa.fi-nettisivuille. Ruotsinkieliset informointiasiakirjat on tarkoitus lisätä mahdollisimman pian, mutta rajalliset resurssit ovat hidastaneet alkuperäistä aikataulua. Vuoden 2024 aikana on tarkoitus selkeyttää informointiasiakirjoihin

liittyvää työnjakoa sekä laatia selkeämmät ohjeet ja toimintatavat koskien informointiasiakirjoja. Tavoitteena on, että vuoden 2024 loppuun mennessä ensisijaisesti saatavilla ovat ainakin ruotsinkieliset versiot, mutta ihanteellinen tilanne olisi, jos ne olisivat saatavilla lisäksi myös englanniksi.

TOIMIALAN OMAT NOSTOT VUODEN 2023 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan tietosuojaan vaikutustenarviointien tilanne on haastava johtuen tekemättömien vaikutustenarviointien suuresta määrästä. Tietosuojaan tilanne on huolestuttava, johon toimiala kaipaa selkeämpää ohjeistusta. Tilanne on mahdollista ratkaista, mutta se vaatii esimerkiksi ostopalveluna toteutetun vaikutustenarvioinnin vetämisen ja koordinoinnin. Tietopyyntöjen osalta tilanne on hyvä ja toimintatavat ovat olleet selkeitä. Informointiasiakirjojen kieliversioihin keskitytään vuonna 2024 ja prosesseja parannetaan.

TIETOTILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET

Liite 1: vuoden 2023 tietotilinpäätöksen rakenne

Vuoden 2022 tietotilinpäätöksessä keskitytään seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

1) Henkilötietojen luovutus- ja tarkastuspyynnöt

- Miten tähän mennessä on varmistettu vastaanottajan henkilöllisyys, kun on lähetetty tai luovutettu henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja? Tämä koskee kaikkia toimialan/palvelualueen henkilötietoja sisältävien asiakirjojen luovuttamista eikä pelkästään tietopyynnön perusteella luovutettavia asiakirjoja. Koskee lähetettäviä asiakirjoja, puhelimitse luovutettavia tietoja sekä asiakaskäynneillä luovutettavia tietoja.
- Onko henkilöllisyyden varmistamisessa eri tapoja, jos tietopyyntö tulee esimerkiksi sähköpostitse, puhelimitse tai kirjeenä?
- Otetaanko vastaan sähköpostitse tulleita tietopyyntöjä vai ohjataan asiakas tekemään pyyntö kirjallisesti?
- Arvio kuinka paljon henkilötietoja luovutetaan rekisteröidyille vuosittain. Tämä koskee kaikkia henkilötietojen luovutuksia kuten päätöksiä tai muita asiakirjoja, joissa on henkilötietoja. Luovutus voi sisältää useita henkilötietoja.
- Miten tietoja luovutetaan esim. kirjeitse, sähköpostitse, tekstiviesteillä, puhelimitse, sovelluksen kautta, henkilökohtaisen tapaamisen yhteydessä tai jokin muu tapa? Arvio eri luovutustapojen yleisyydestä.
- Onko kaikki luovutusprosessit kuvattu tietosuojan vaikutustenarvioinneissa?
- Kuinka monta varsinaista tietojen tarkastuspyyntöä on toimialalla/palvelualueella ollut vuonna 2023?
- Minkälainen prosessi tietojen tarkastuspyynnölle on, että pyyntö voidaan toteuttaa 1 kk kuluessa?

2) Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin

- Henkilötietojen siirto Yhdysvaltoihin ei ollut mahdollista 07/2020 - 07/2023 ilman sopimukseen sisällytettäviä vakiosopimuslausekkeitä ja niihin liittyviä täydentäviä suojatoimia. Euroopan komissio hyväksyi 10. heinäkuuta 2023 päätöksellään Yhdysvaltojen tietosuojan riittävän tason. Riittävyyspäätöksen perusteella tietoja voidaan siirtää 10.7.2023 alkaen EU- ja ETA-alueelta järjestelyyn osallistuville yrityksille ilman erillisiä 46 artiklan mukaisia suojatoimia.

- Elokuun 2023 tietosuojatyöryhmän kokouksessa käsiteltiin tiedonsiirtoja Yhdysvaltoihin. Toimialojen ja palvelualueiden tuli tarkistaa vaikutustenarvioinnit, joissa on tiedonsiirtoja Yhdysvaltoihin. Vaikutustenarvioinnit tuli päivittää vastaamaan komission uutta riittävyttä koskevaa päätöstä sekä tarkistaa, että yhdysvaltalainen yritys löytyy DPF-ohjelmasta. Yrityksen on sertifioitava itsensä DPF-ohjelmaan, jotta tietoja voidaan siirtää Yhdysvaltoihin komission päätöksellä ilman vakiosopimuslausekkeitä ja lisäsuojatoimenpiteitä.

Toimialojen/palvelualueiden tulee kerätä tietotilinpäätökseen seuraavat tiedot:

- Mistä järjestelmistä/sovelluksista päivitykset käsittelyperusteen muutoksesta kirjattiin tehtyihin vaikutustenarviointeihin?
- Onko toimialalla vielä käytössä järjestelmiä/sovelluksia, joitten osalta muutoksia ei ole tehty ja jos on, niin mikä on aikataulu muutosten tekemiseen?
- Kuinka monta yhdysvaltalaisista yritystä oli sertifioitunut DPF-ohjelmaan?
- Oliko sellaisia yhdysvaltalaisia yrityksiä, jotka eivät kuuluneet DPF-ohjelmaan ja jos oli, niin miten niiden kanssa toimittiin? Jatkuuko niiden osalta tiedonsiirto vakiosopimuslausekkeiden ja lisäsuojatoimenpiteiden perusteella?

3) Tietosuojan vaikutustenarvioinnit

Toimialojen/palvelualueiden tulee kerätä tietotilinpäätökseen seuraavat tiedot:

- A. Lista kaikista toimialalla/palvelualueella tehdyistä vaikutustenarvioinneista tietosuojan hallintatyökaluun. Koskee vuoden 2023 loppuun mennessä tehtyjä vaikutustenarviointeja. Vaikutustenarviointien tekeminen on alkanut vuonna 2018.
- B. Hallintatyökaluun tulee myös kirjata kaikki toimialalla käytössä olevat prosessit, järjestelmät ja sovellukset, joista ei ole tehty vaikutustenarviointia tai jos vaikutustenarvioinnin tekeminen on kesken eli sitä ei ole hyväksytty.
- C. Ketkä ovat hyväksyneet tehdyt vaikutustenarvioinnit? Apulaiskaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja tai joku muu? Ei henkilöiden nimiä, vaan henkilön aseman mukainen jaottelu.
- D. Vaikutustenarviointien vetäjien määrä vuonna 2023.
- E. Kuinka suuri osuus toimialan/palvelualueen vaikutustenarvioinneista on määriteltä kunkin vaikutustenarvioinnin vetäjien tehtäväksi? Minkälainen prosenttiosuus vetäjän työtehtävistä on määriteltä vaikutustenarviointien tekemiseen?

- F. Onko vaikutustenarviointien vetäjillä riittävästi työaikaa siihen, että kaikki toimialaa/palvelualueita koskevat vaikutustenarviointit tulee tehtyä, niin kuin laki edellyttää? Onko vaikutustenarviointien vetäjiä riittävästi?
- G. Vaikutustenarviointit vaativat jatkuvaa päivittämistä järjestelmiin, sovelluksiin ja prosesseihin tehtävien muutosten osalta. Minkälainen prosessi toimialalla/palvelualueella on näihin muutoksiin? Miten vaikutustenarvioinnin vetäjä saa tiedon, kun muutoksia tapahtuu? Onko minkäänlaista toimintaohjetta?
- H. Laki edellyttää, että vaikutustenarviointi on tehty ja hyväksytty ennen kuin henkilötietojen käsittely aloitetaan. Kuinka monta vaikutustenarviointia on hyväksytty ennen kuin henkilötietojen käsittely järjestelmissä/sovelluksissa on aloitettu? Kuinka monessa tapauksessa henkilötietojen käsittely on aloitettu ennen vaikutustenarvioinnin hyväksymistä? Tiedot vuoden 2018 jälkeen käyttöön otetuista järjestelmistä ja sovelluksista. Tiedot pitäisi näkyä täytetystä hallintatiedostosta.
- I. Miten tietosuojaa otetaan huomioon hankkeita ja prosesseja suunniteltaessa? Missä vaiheessa vaikutustenarvioinnin vetäjä otetaan mukaan prosessiin ja hän alkaa täyttämään vaikutustenarviointiexceliä?
- J. Miten järjestelmien ja sovellusten hankintaprosessi toimii tietosuojan osalta ja missä vaiheessa prosessia vaikutustenarviointi tehdään? Jos toimiala/palvelualue ei itse hanki järjestelmää/sovellusta, jossa toimialan/palvelualueen henkilötietoja käsitellään, niin miten tähän hankintaprosessiin osallistutaan? Onko toimialan vaikutustenarvioinnin vetäjä mukana hankintojen vaikutustenarviointiprosessissa?
- K. Riittävätkö toimialan/palvelualueen nykyiset resurssit vaikutustenarviointien lainmukaiseen toteutukseen eli vaikutustenarviointit saadaan tehtyä ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, tehdyissä vaikutustenarvioinnissa on huomioitu lainsäädännön edellyttämät seikat ja tehtyjä vaikutustenarviointeja pystytään päivittämään ennen kuin järjestelmiin/sovelluksiin tehdään muutoksia ja muutokset otetaan käyttöön?

4) Informointiasiakirjat

- Lokakuun 2023 kokouksessa esiteltiin päivitetty informointiasiakirja mallipohja sekä sen täyttöohje. Informointiasiakirjat tulee päivittää vuosittain tai aina kun järjestelmä/prosessi/yhteystiedot muuttuvat. Informointiasiakirjat tulisi päivittää yllä olevan mallipohjan mukaisesti ja saada ruotsinkieliset ja mahdolliset muut kieliversiot kaupungin sivuille vuoden 2023 loppuun mennessä.
- Erityistä huomiota vaativat yksityiskohdat päivityksessä: tietosuojavaltuutetun toimiston osoite, informointiasiakirjoissa mainitut yhteyshenkilöt, henkilö-

tietojen tarkastuspyynnön ohjeistus, otsikkonumerointi/ankkurilinkit sekä yleinen mallipohjaohjeistuksen noudattaminen.

Toimialojen/palvelualueiden tulisi kerätä seuraavat tiedot:

- Tuoda tilinpäätöksessä esiin mitkä informointiasiakirjat on päivitetty vuonna 2023.
- Mitkä informointiasiakirjat ovat vielä päivittämättä ja minkälainen aikataulu päivittämiselle on suunniteltu.
- Löytyykö kaikista informointiasiakirjoista ruotsinkieliset versiot.
- Muun kielisten versioiden tarve toimialalla/palvelualueella ja kuinka paljon sellaisia on tehty.
- Minkälainen prosessi toimialalla/palvelualueella on informointiasiakirjojen päivittämiseen? Onko prosessi dokumentoitu? Jos on, niin prosessin liittäminen tietotilinpäätökseen.
- Kenen tehtäväksi informointiasiakirjojen päivittäminen on annettu ja kenen tehtävänä on laatia uusi informointiasiakirja uudesta prosessista?
- Informointiasiakirjojen tilanne pitäisi näkyä toimialan/palvelualueen tietosuojan hallintatiedostosta, josta tarvittavia tietoja voi kerätä tähän kohtaan.

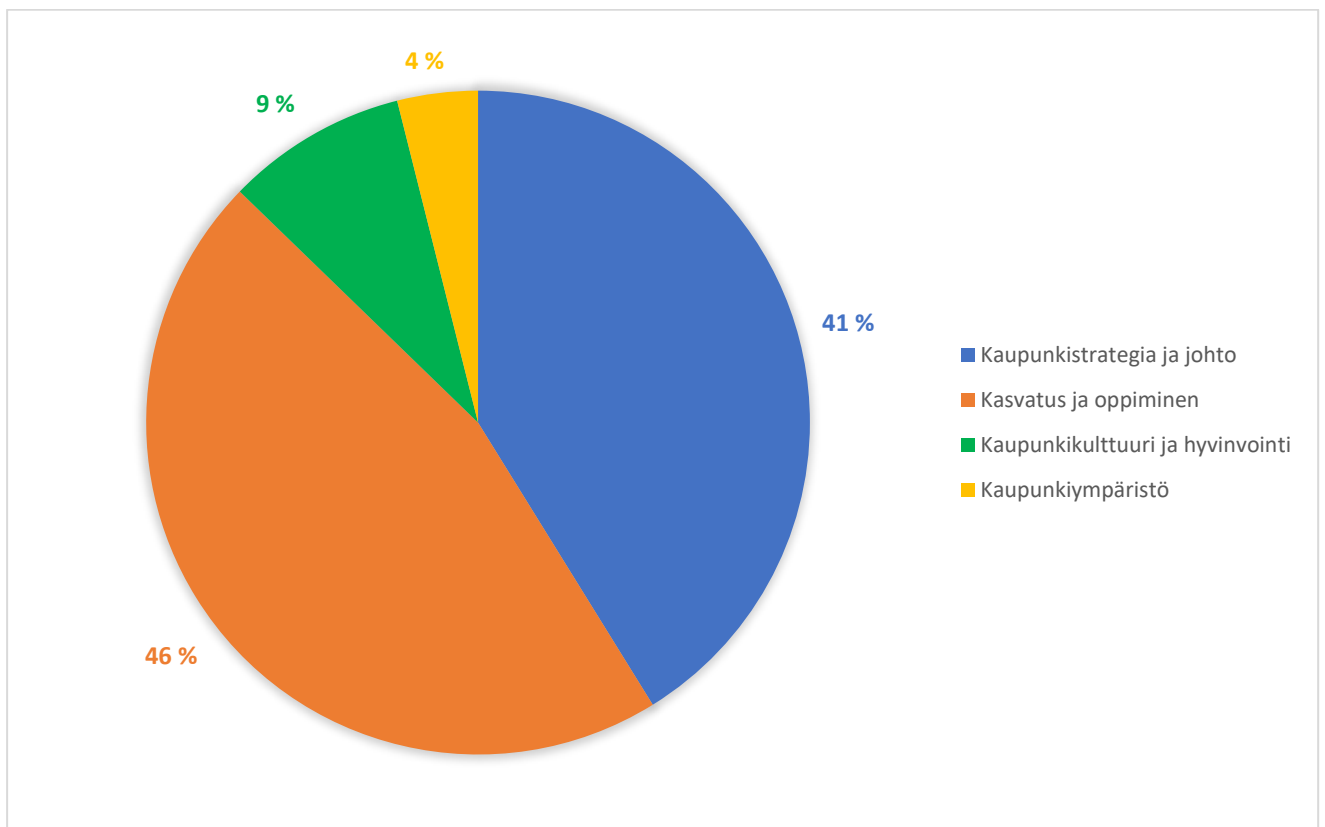
5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2023 henkilötietojen käsittelyssä

Liite 2: Vantaan kaupungin henkilötietojen tietoturvaloukkaukset 2023: tilastoja

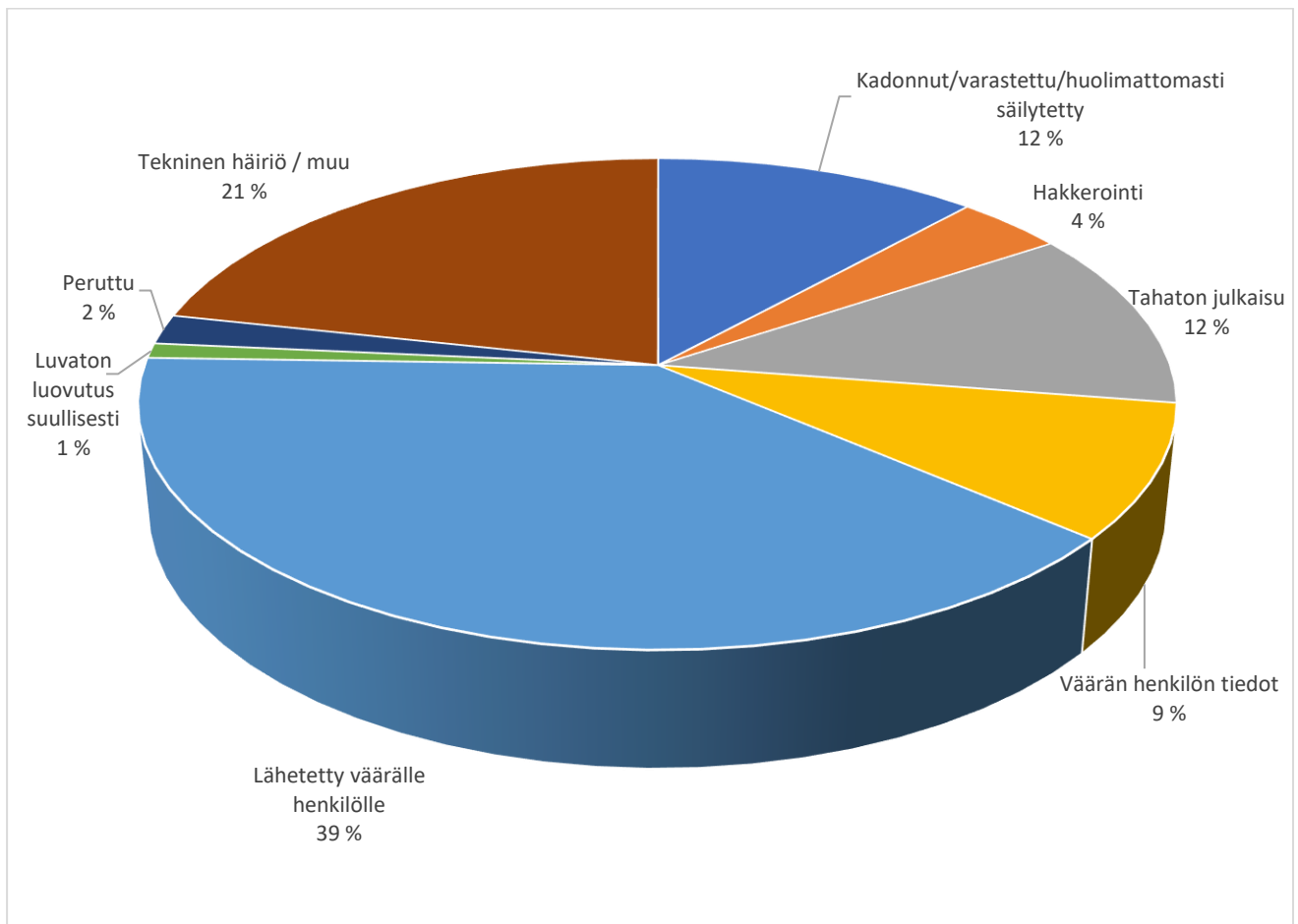
Sisäisiä tietoturvaloukkausilmoituksia: 102 kpl.

Näiden johdosta tietosuojavaltuutetulle tehtyjä ilmoituksia: 42 kpl.

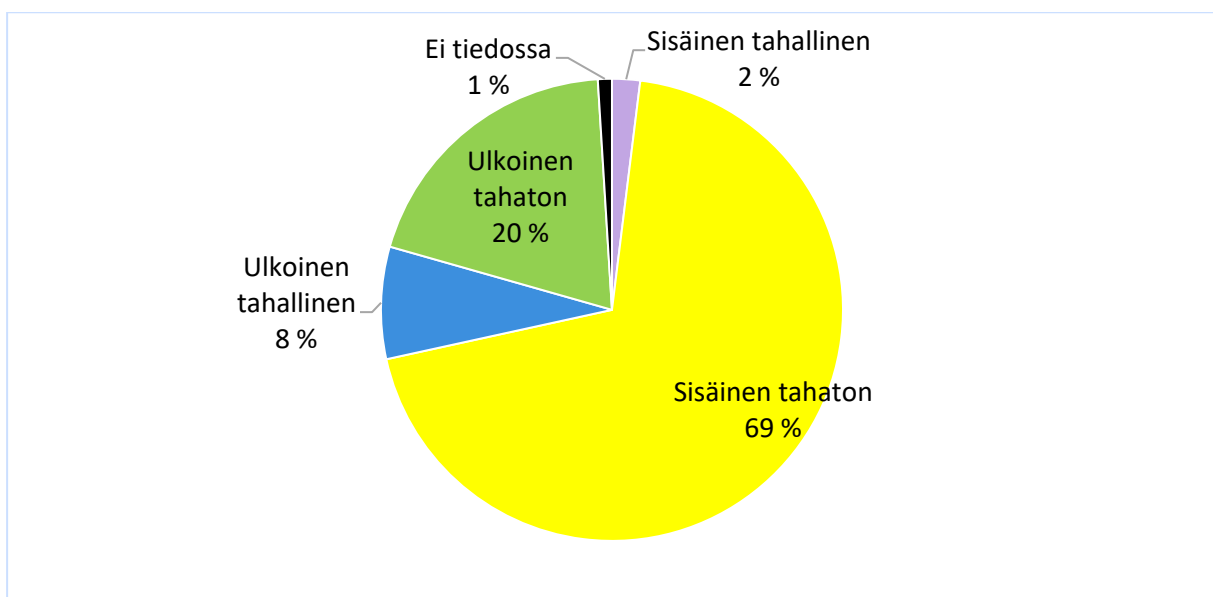
Tietoturvaloukkaukset toimialoittain

Tietoturvaloukkaustyypit

Tietoturvaloukkauksen syy: organisaation sisäinen vai ulkopuolinen tekijä, vahingossa tapahtunut vai tahallinen teko?

Tietoturvaloukkauksen kohteet

